

Perheentalo -yhteistyö

YLÄ-SAVON
ENSI- JA TURVAKOTI-
YHDISTYS RY

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITON
iisalmien yhdistys

Pelastakaa Lapset - Rädda Barnen
Save the Children

TOIMINTAKERTOMUS 2018

SISÄLLYSLUETTELO

1 YLEISTÄ PERHEENTALO -YHTEISTYÖSTÄ

2 PERUSTIEDOT KUMPPANEISTA

2.1 Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry

2.2 Iisalmen Pelastakaa lapset ry

2.3 Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys ry

3 OHJAUSRYHMÄ

4 TOIMINTA-ALUE, PÄÄMÄÄRÄ JA TAVOITTEET

4.1 Toiminta-alue

4.2 Päämäärä

4.3 Tavoitteet - Yhdessä lapsen parhaaksi

5 TOIMINNAT JA TAPAHTUMAT

5.1 Tukihenkilötoiminta

5.2 MLL:n Iisalmen yhdistyksen Perhekeskus Onni ja Ilona

5.2.1 Vertaisryhmätoiminta ja muut ryhmät

5.3 Perhetupa Väkkärän avopalvelutoiminnat

5.3.1 Yökylätoiminta

5.3.2 Mummola-toiminta

5.3.3 Doula-synnytystukihenkilötoiminta

5.4 Perheleiri

5.5 Varhainen perheohjaus

5.6 Tapahtumat

6 VAPAAEHTOIS- JA KANSALAISTOIMINNAN KEHITTÄMINEN

7 VIESTINTÄ JA MARKKINOINTI

8 YHTEISTYÖVERKOSTOT

8.1 Ylä-Savon SOTE:n kuntayhtymän Perhevalmennus-työryhmä

8.2 Vireää Vapaaehtoistoimintaa-verkosto

8.3 Yhteistyö Vammaisten Lasten tukisäätiön (Vamlas ry)/Valpas-hankkeen ja Jaatinen ry:n kanssa

8.4 Yhteistyö Marttojen kanssa

8.5 Saturyhmä

8.6 Vauvaverkko

8.7 Ylä-Savon Mediakasvatustyöryhmä

8.8 Mielenterveys- ja päihdetoimijoiden yhteistyöverkosto

8.9 Savonia -yhteistyö ja muut oppilaitokset

9 PERHEET KESKIÖÖN -HANKE

10 ARVIOINTI

1 YLEISTÄ PERHEENTALO -YHTEISTYÖSTÄ

Paikalliset lastensuojelujärjestöt Iisalmen Pelastakaa Lapset ry, Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys ry ja Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry ovat tehneet pitkäjänteistä yhteistyötä yhteisen tavoitteen - YHDESSÄ LAPSEN PARHAAKSI- mukaisesti lähes 15 vuotta. Tehostaakseen tavoitteen saavuttamista järjestöt hakivat rahoitusta Perheentalo -yhteistyöhankkeelle Raha-automaattiyhdistykseltä (nykyinen STEA), joka on rahoittanut toimintaa vuodesta 2004 lähtien.

Vuodesta 2009 alkaen Perheen talo –yhteistyö on saanut RAY:N kohdennettua Ak1 -toiminta-avustusta. Vuodesta 2013 alkaen Perheentalo –yhteistyö on ollut mukana RAY:n rahoittamassa Emma & Elias –avustusohjelmassa, joka päättyi vuoden 2017 lopussa. Avustusohjelmaa koordinoi Lastensuojelun Keskusliitto. Avustusohjelmaan mukaan pääsy mahdollisti kolmannen työntekijän palkkaamisen toimintaan.

Perheentalo -yhteistyö valittiin yhdeksi kuudesta maakunnallisesta Lastensuojelun Keskusliiton koordinoimasta Perheet Keskiöön -hankkeen toimijasta vuoden 2018 alusta. Perheet keskiöön -hanke on STEA:n rahoittama, 70 järjestön yhteinen perhekeskustoiminnan kehittämis- ja koordinaatiohanke (2018–2020). Hankkeen päätavoitteena on kiinnittää järjestöjen tarjoama tuki ja palvelut osaksi tulevaisuuden maakuntien perhekeskustoimintaa koko valtakunnan alueella.

<https://www.lskl.fi/keskusliitto/hankkeet/perheet-keskioon/>.

Perheentalo –yhteistyön johtajana 50% ja Perheet Keskiöön -hankkeen Pohjois-Savon järjestö-agenttina 50 % on toiminut Sinikka Roth, koordinaattorin sijaisena Sirkku Nevalainen ja toiminnanohjaajan sijaisena Mira Kärnä. Lisäksi tuntipalkkaisena toiminnanohjaajan tuuraajana ovat toimineet Henna Kainulainen, Susanna Partanen, Terhi Hartikainen ja Milla Tuppurainen. Työyhteisöä on täydentänyt Pelastakaa Lapset ry:n isätyöntekijä Samuli Laitinen elokuun 2016 alusta alkaen heinäkuun 2018 saakka. Isämies -työelämässä ESR-hanke oli kaksivuotinen hanke ja sen tavoitteena oli saada isiä ja miehiä enemmän mukaan toimintaan.

Työkokeilussa on ollut yksi henkilö kerran viikossa kevään 2018 ajan. Siivoussopimus on tehty paikallisen 4H-yhdistyksen nuorten työtoiminnan kanssa. Iisalmen kaupungin TWIST-nuoret kävivät kesällä pesemässä Perhekeskus Onni ja Ilonan ikkunat.

Perheentalo -yhteistyö tekee tiivistä yhteistyötä Ylä-Savon SOTE (sosiaali- ja terveydenhuollon) kuntayhtymän kanssa, johon kuuluu Iisalmi, Vieremä, Sonkajärvi ja Kiuruvesi ja sen alueella asuu noin 40 100 asukasta. Iisalmen kaupunki on tukenut Perheentalo –yhteistyötä kuntaosuudella (6000 €). Perheentalo –yhteistyön hallinnoijana on toiminut Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry.

Tiivis kumppanuus kolmen suuren valtakunnallisen lastensuojelujärjestön paikallisyhdistysten sekä julkisen sektorin, oppilaitosten ja muiden yhteistahojen kanssa on ollut ainutlaatuista ja innovatiivisuudessaan merkittävää. Perheentalo –yhteistyön ja yhdistysten yhteistyössä kehittämät vertaisryhmä-, tukihenkilö- ja avopalvelutoiminnat (yökylä-, mummola-, doula- ja maahanmuuttajien ryhmätoiminnat) sekä monitoimijaiset verkostot (esim. vauvaverkko, mediakasvatus-, perheval-

mennustyöryhmät) ja luontoperheleiri yhteistyössä Metsäkartanon kanssa ovat löytäneet oman paikkansa varhaisen tuen toimintamallina.

Perheentalo -yhteistyö on ollut mukana tiiviisti Pohjois-Savon Yhdessä! LAPE- hankkeen perhekeskustyöryhmässä sekä valtakunnallisessa STM:n ja THL:n johtamassa perhekeskusten kohtaamispaikkatyöryhmässä. Perheentalo -toimintamalli toimii Joensuussa www.joensuunperheentalo.fi ja Kuopiossa www.kuopionperheentalo.fi ja Siilinjärvi ja Varkaus saivat loppuvuodesta STEA:n rahoituksen, joten toiminta laajenee seuraavina vuosina koko Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan alueelle.

Vuoden 2018 yksi kohokohta oli perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikon vierailu Perhekeskus Onni ja Ilonassa 19.2.2018. Tilaisuuteen osallistui noin 55 henkilöä – kaupungin johtaja sekä useita luottamushenkilöitä.

kan.

Järjestöjen roolista elinvoimalle puhutaan aivan liian vähän. Jokainen urheiluseura, kulttuuriyhdistys tai vaikkapa eläkeläisjärjestö kantaa merkittävän kortensa kekoon, että Ylä-Savossa on hyvä asua. Emme myöskään muista hehkuttaa, että Iisalmessa on syntynyt merkittävä sosiaalinen innovaatio, koko Suomen ensimmäinen Perheentalo. Sen erittäin onnistunutta konseptia monistetaan parhaillaan Sipilän hallituksen kärkihankkeessa kaikkiin maakuntiin.

Viimeisimpänä, muttei suinkaan vähäisimpänä, on tietenkin mainittava li

2 PERUSTIEDOT YHTEISTYÖKUMPPANEISTA

Iisalmen Pelastakaa Lapset ry, Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry ja Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys ry ovat tehneet yhteistyötä perheiden tapahtumien ja koulutustilaisuuksien järjestämisessä 1990-luvulta lähtien.

2.1 Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry on perustettu 9.12.1925. Sen toiminnan tarkoituksena on edistää iisalmelaisten lasten, nuorten ja lapsiperheiden perusturvallisuutta, hyvinvointia ja tervettä kehitystä.

Yhdistyksen tärkein toimintamuoto on Perhekeskus Onni ja Ilonan ylläpito. Perhekeskus Onni ja Ilona on avoin kohtaamispaikka perheille, joka on avoinna arkisin klo 9.00 – 14.00. Koko perheen tapahtumia järjestetään yhdessä eri yhteistyökumppaneiden kanssa. Tavoitteena on tukea lasten ja vanhempien yhdessäoloa. Yhdistys tukee tukioppilastoimintaa. Lisäksi yhdistys pyrkii huolehtimaan lasten ja perheiden näkökannan huomioonottamisesta paikallisessa päätöksenteossa.

2.2 Iisalmen Pelastakaa Lapset ry

Iisalmen Pelastakaa Lapset ry on perustettu vuonna 1946. Sen toiminnan tarkoituksena on vaikuttaa lasten ja lapsiperheiden asemaan ja toimia erityisesti vaikeissa ja turvattomissa olosuhteissa elävien lasten ja heidän perheidensä hyväksi.

Iisalmen Pelastakaa Lapset ry:n toiminta keskittyy pienten lasten perheiden tukemiseen, avustustoimintaan ja vaikuttamistoimintaan. Tärkein toiminta on tukihenkilötoiminta pienten lasten perheissä. Mukana on ollut parikymmentä tukihenkilöä, joiden toiminnan kohteena on ollut yhteensä 25 perhettä.

Lapsiperheitä tuetaan myös esimerkiksi lahjakorteilla joulun aikaan ja Venäjän lapsia Pelastakaa Lasten kummitoiminnan kautta. Eväitä Elämälle – ohjelman kautta tuetaan 2.asteen opiskelijoita heidän oppikirjahankinnoissaan sekä vähävaraisten perheiden lapsia harrastustoiminnoissa.

2.3 Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys ry

Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys perustettiin Iisalmeen 25.2.1998. Yhdistyksen toiminnan tarkoituksena on toimia lastensuojelun tukimuotona ja tehdä ehkäisevää lastensuojelutyötä. Toiminnalla pyritään tukemaan lasten kokonaisvaltaista kehitystä ja perheen selviytymistä arjessa sekä katkaisemaan perheiden väkivaltakierrettä ja auttamaan asiakkaita kriisitilanteissa. Yhdistyksen toimitila (Perhetupa Väkkärä) sijaitsee Louhenkadulla. Yhdistys täytti 20 vuotta 2018 ja juhlavuoden kunniaksi järjestettiin Pikku-Papun konsertti 9.9.2018 sekä juhlaseminaari 3.5.2018 Luma-keskuksella.

Yhdistyksen toimintamuotoina ovat yökylä-, mummola-, doulatoiminnat sekä maahanmuuttajien ryhmätoiminta ja eroneuvo-toiminta ja Päiväryhmä Pampula, joka on intensiivistä, tavoitteellista ja pitkäkestoista toimintaa erityistä tukea tarvitseville vauvaperheille. Toimintoja on suunniteltu ja kehitetty yhteistyössä Perheentalo –yhteistyön ja muiden yhdistysten sekä vapaaehtoisten toimijoiden kanssa. Suunnittelussa on huomioitu eri tahojen jo olemassa olevat resurssit ja toimintaa on kehitetty täydentämään palveluja.

Yhdistyksellä on ollut kuluvana vuonna neljä palkattua työntekijää. Erja Heiskanen yhdistyksen toiminnanjohtajana/ avopalveluohjaajana ja Kirsi Koivistoinen osa-aikaisena avopalveluohjaajana sekä Piia Savolainen ja Sanna Kokkonen päiväryhmän ohjaajina.

3 OHJAUSRYHMÄ

Ohjausryhmän tehtävänä on toteutettavien toimintojen linjaaminen ja seuraaminen. Ohjausryhmällä ei ole juridista tai taloudellista vastuuta hankkeesta vaan vastuu on aina avustuksen saajalla.

Ohjausryhmän kokoonpano 2018:

Maija Kahelin	Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry:n hallituksen puheenjohtaja
Taina Sidoroff	Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistyksen hallituksen puheenjohtaja maaliskuulle 2018 saakka
Eveliina Virkkunen	Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistyksen hallituksen puheenjohtaja
Päivi Korolainen	Iisalmen Pelastakaa Lapset ry:n puheenjohtaja
Anne Vola	Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry:n kunniapuheenjohtaja
Marja-Liisa Korhonen	Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä, perhepalvelujen esimies
Hannele Vesterlin	Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä, perhekeskuspäällikkö
Tarja Immonen	Iisalmen kaupungin nuorisopalvelut, nuorisotyön koordinaattori
Kristiina Kukkonen	Savonia -ammattikorkeakoulu, Iisalmen yksikkö, lehtori
Hanna-Leena Tela	Toimi-säätiö, kehittämisspäällikkö
Anu Naakka	Iisalmen seurakuna, Lapsityön johtaja
Erja Heiskanen	Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys ry:n toiminnanjohtaja/Avitus-toiminnan avopalveluohjaaja
Marjatta Miettinen	Iisalmen kaupungin varhaiskasvatuksen palveluohjaaja, ohjausryhmän jäsen joulukuusta 2018 alkaen
Sinikka Roth	Perheentalo -yhteistyön johtaja
Sirkku Nevalainen	Perheentalo -yhteistyön koordinaattori

Ohjausryhmä on kokoontunut 5 kertaa ja kokouksissa on ollut yhteensä 53 osallistujaa. Lisäksi ohjausryhmä kävi syömässä joulukuun alussa yhdessä ravintola Chaplinissa Perheentalo -yhteistyön. Johtajan esimies on ollut MLL:n Iisalmen yhdistys ry:n edustaja Anne Vola, jonka kanssa on käyty tarvittaessa kehittämiskeskusteluja.

Strategiatyöskentely:

- Iisalmen Pelastakaa Lapset ry:n hallituksen ja työntekijöiden PELARIIHI Iisalmen Runnin Kylpylässä 20.10.2018. Paikalla 8 osallistujaa.
- Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistyksen hallituksen ja työntekijöiden strategiapäivä Sinisessä Helmessä 17.11.2018. Paikalla 12 osallistujaa.

4. TOIMINTA-ALUE, PÄÄMÄÄRÄ JA TAVOITTEET

4.1 Toiminta-alue

Toiminta-alueena on pääasiassa Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän alue (Kiuruvesi, Vieremä, Sonkajärvi ja Iisalmi). Perheentalo -yhteistyön työntekijöiden toimistot ovat MLL:n Iisalmen yhdistys ry:n ylläpitämän Perhekeskus Onni ja Ilonan kanssa samoissa tiloissa Iisalmessa. Toimintaa järjestetään myös Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistyksen Perhetupa Väkkärässä.

4.2 Päämäärä

Perheen talo -yhteistyön päämääränä on vakiinnuttaa **verkostomaisesti toimiva varhaisen tuen kumppanuusmalli**. Paikallisilla kansalaisjärjestöjen toteuttamalla ammatillisesti johdetulla vapaaehtoistyöllä on oma paikkansa maakuntien ja kuntien palvelurakenteissa.

"Tove Janssonin tarina Näkymättömästä lapsesta kertoo, kuinka lapsista tulee näkymättömiä ja kuinka näkymättömästä tulee jälleen näkyvä. Tarinan pedagoginen hahmo on Muumimamma, jonka jokainen näkymättömään Ninniin kohdistama hyväksyntä ja huomio saa aikaan sen, että näkymättömästä tulee jälleen näkyvä."

4.3 Tavoitteet

YHDESSÄ LAPSEN PARHAAKSI

Päätavoite on Yhdessä lapsen parhaaksi!

Alatavoite 1: Lasten ja lapsiperheiden arjessa suoriutumisen edistäminen. Positiivisen vanhemmuuden vahvistaminen jo hyviksi todettujen käytäntöjen ja uusien toimintamuotojen avulla. Vahvistaa perheiden osallisuutta ja tukea heidän omaa toimijuuttaan ottamalla perheet mukaan toiminnan suunnitteluun.

Alatavoite 2: Lisätään vapaaehtoisten osallistumisen mahdollisuuksia ja edistään yhteisöllisyyttä. Järjestöjen toimintaedellytysten vahvistaminen. Järjestötiedottaminen ja yhteisen vaikuttamistoiminnan vahvistaminen. Järjestöjen keskinäisen ja muiden tahojen välisen yhteistyön edistäminen.

Alatavoite 3: Lapset ja lapsiperheet osallisena ja kokemustiedon tuottajana -menetelmien kehittäminen sekä oikeusperustaisen ajattelun vahvistaminen.
Lapsilähtöisen ajattelutavan vahvistaminen.

Alatavoite 4: Perheentalo -toimintamallin levittäminen ja vertaiskehittäminen yhdessä toisten Perheentalojen kanssa

5 TOIMINNAT

Perheen talo –yhteistyön toimintatapana on ollut lapsilähtöinen, perhekeskeinen toiminta, joka pyrkii perheiden omaehtoisten ja osallisuutta lisäävien toimintojen kehittämiseen - sosiaalipedagoginen ajattelutapa. Sosiaalipedagogisen työn perusajatuksena on tarjota ihmisille mahdollisuus osallistua, kohdata toisia ihmisiä, tehdä mielekkäitä asioita sekä kokea yhteisöllisyyttä toisten kanssa.

Käytännön toimintamallina on hyödynnetty Heränneen Huolen Puheeksi ottaminen -menetelmää sekä tiedon nopeaa välittämistä varhaisessa vaiheessa yhteistyöverkostoissa kuten neuvolan, perheneuvolan ja sosiaalitoimen kanssa. Samalla on vahvistettu työntekijöiden reflektiivistä työtettä ryhmä- ja yksilötyössä.

5.1 TUKIHENKILÖTOIMINTA

”Kun ei ole omia verkostoja, on joku joka on läsnä ja välittää”

Tausta ja tavoite

Iisalmissa on ollut Pelastakaa Lasten tukihenkilötoimintaa loppuvuodesta 2000 alkaen. Toiminnan tavoitteena on tukea lapsiperheitä heidän arjessaan. Toimintaa toteuttaa Pelastakaa Lapset ry:n Itä-Suomen aluetoimisto yhteistyössä Iisalmen Pelastakaa Lapset ry:n ja Perheentalo -yhteistyön kanssa. Perheet hakevat tukihenkilöä hyvin erilaisissa elämäntilanteissa. Lapsiperheessä voimavarat voivat olla koetuksella monenlaisista syistä. Yhteistä hakijaperheille on se, että perheillä ei ole riittävää tukiverkostoa. Tavoitteena toiminnassa on koko perheen tukeminen. Tukihenkilötoiminnalla pyritään tarjoamaan joustavasti apua ja tukea erilaisille lapsiperheille, erilaisissa elämäntilanteissa.

Toimintalukuja vuodelta 2018

Aktiiviset tukihenkilöitä vuoden lopussa 15 (naisia 13, miehiä 2)

Vapaana olevat tukihenkilöt 3.

Tauolla olevat tukihenkilöt 8 (naisia 6, miehiä 2)

Tukihenkilövalmennusta odottaa 2.

Tuettavat perheitä vuoden lopussa 13, joissa lapsia yhteensä 43 (tyttöjä 18, poikia 25).

Tukihenkilöä odottavia perheitä 4, joissa lapsia yhteensä 9.

Kotikäyntejä tehtiin vuoden aikana viisi kappaletta. Kaikille perheille ei ole heti löytynyt tukihenkilöä ja odotusaika on ollut keskimäärin parista viikosta muutamaan kuukauteen.

Tukihenkilöprosessi

Ensimmäinen yhteydenotto tulee yleensä perheiltä tai ohjaavalta taholta Perheentalo -yhteistyön koordinaattorille, joka alkukartoituksen jälkeen ohjaa yhteydenoton aluetyöntekijälle. Tuen tarpeen ilmaiseminen ei kuitenkaan aina ole helppoa ja työntekijänä on tärkeää rohkaista perhettä luottamaan siihen, että oma tunne tuen tarpeesta riittää. Perheitä on ohjattu tukihenkilötoimintaan esimerkiksi perheneuvolan työntekijöiden, perhepalveluiden sosiaalityöntekijöiden ja perheohjaajien kautta. Perhekeskus Onni ja Ilonassa työntekijät ovat herkällä korvalla kohdatessaan perheitä MLL:n vertaisryhmissä, koska vanhemmat voivat ilmaista tuen tarvetta fiiliskierroksella tai kahdenkeskisissä keskusteluissa.

Kotikäynnin tukihenkilöä hakeviin perheisiin tekee joko koordinaattori tai aluetyöntekijä. Perheet saavat lisää tietoa lapsiperheiden tukihenkilötoiminnasta. Tärkeää on arvioida yhdessä onko tukihenkilötoiminta juuri tälle perheelle sopiva tukimuoto. Kotikäynnillä voidaan täyttää hakemukset yhdessä tai perhe voi vielä jäädä harkitsemaan asiaa. Tarvittaessa perheitä pyritään ohjaamaan aktiivisesti muun tuen piiriin.

Tukihenkilö käy perheessä sopimuksen mukaan, tavallisesti 2 – 3 kertaa kuukaudessa. Tukihenkilö sopii nimikkoperheensä kanssa, miten yhteinen aika parhaiten tukee perheen tilannetta. Apua annetaan perheen ehdoilla. Välillä leikitään lasten kanssa, leivotaan yhdessä tai lähdetään koko perheen kanssa ulos, vaikkapa retkelle. Joskus tukihenkilöt käyvät tuettavan lapsen kanssa uimahallissa tai luontoretkillä. Tukihenkilöt haluavat olla perheen tukena mahdollisimman luontevasti ja ilman turhia muodollisuuksia.

Tukihenkilövalmennus 17.4. ja 23.4. sekä 5.10.2018

Pelastakaa Lapset ry:n tukihenkilövalmennus järjestettiin kevät- ja syyskaudella. Koulutukseen osallistui keväällä neljä vapaaehtoista, joista kaksi sai heti oman perheen ja kaksi jäi vielä miettimään asiaa. Jo toiminnassa olevan tukihenkilön tuleminen koulutukseen oli tärkeää uusille vapaaehtoisille. Syyskaudella koulutukseen osallistui kaksi vapaaehtoista. Tukihenkilöitä haetaan ympäri vuoden ja tarvittaessa valmennetaan myös yksilövalmennuksena.

Virkistystoimintaa tuettaville perheille ja tukihenkilöille.

Tukihenkilöt ovat osallistuneet erittäin aktiivisesti Perheentalon kaikille vapaaehtoisille tarkoitettuun koulutus- ja virkistystoimintaan. Tämän lisäksi vuonna 2018 järjestettiin kaksi vertais- ja virkistysiltaa erikseen tukihenkilöille, joissa pystyttiin enemmän jakamaan tukihenkilötoiminnan omia asioita. Pelastakaa Lapset ry:n aluetyöntekijä oli mukana näissä vertaisilloissa. Tämän lisäksi tukihenkilöt ovat pystyneet pitämään yhteyttä Perheentalo -yhteistyön koordinaattoriin ja aluetyöntekijään soittamalla, sähköpostilla tai tulemalla käymään toimistolla.

Joulukuussa järjestettiin yhdessä Iisalmen Pelastakaa Lapset ry:n kanssa tukihenkilötoiminnan perheiden ja vapaaehtoisten puurojuhla Perhekeskus Onni ja Ilonassa. Aamupäivän ohjelmassa oli riisipuuroa ja joulutorttuja, elävää musiikkia, askartelua ja perinteisiä yhteisleikkejä. Osallistujia oli 22 aikuista ja 21 lasta.

Perhekahvilaohjaajaksi

5.2 MLL:n Iisalmen yhdistyksen Perhekeskus Onni ja Ilona

”Jos asuisimme Iisalmessa, kävisimme täällä joka päivä.”

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry:n Perhekeskus Onni ja Ilona sijaitsee Iisalmen keskustassa, Pohjolankatu 6 L 6. Tilat olivat auki maanantaista perjantaihin klo 9.00 – 14.00 sekä keskiviikkona iltaisin klo 17.30-19.00, jolloin vapaaehtoiset pitävät tiloja auki. Vapaaehtoisena hallituksen nimeämänä perhekeskusvastaavana on toiminut Riitta Kauhanen.

Tiloissa on pienimuotoinen MLL:n Iisalmen yhdistyksen perhekahvila, jossa tarjolla kahvia, teetä, mehua ja pientä välipalaa. Lisäksi yhdistys pitää lastentarvikkeiden kirpputori Kullanmurua. Tiloissa ovat myös Perheentalo -yhteistyön työntekijöiden sekä Pelastakaa Lapset ry:n Isämies -työelämässä ESR-hankkeen isätyöntekijän toimistot (heinäkuun 2018 loppuun saakka).

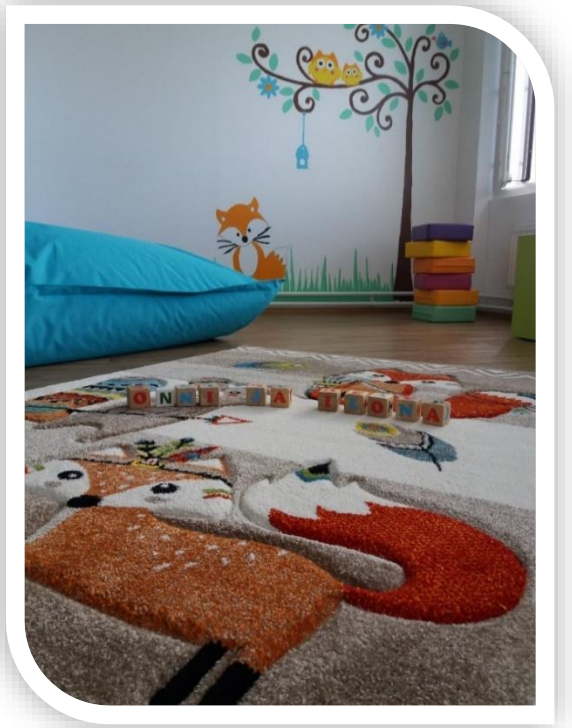
Tiloissa kokoontuu ammatillisesti ohjattuja vertaisryhmiä neljä kertaa viikossa. Myös ilta-ajat ovat suosittuja ja tiloissa toimii muun muassa Suomen Punaisen ristin vapaaehtoisen pitämä kansainvälinen Naistenkerho, Yhden Vanhemman Perheryhmä Iisalmen srk:n ja Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistyksen yhteistyönä, Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän äitiysneuvolan ryhmäneuvolat. Myös Vauvakutsut yhteistyössä Iisalmen seurakunnan kanssa ovat kokoontuneet perhekeskuksen tiloissa säännöllisesti.

Syksyllä 2018 toiminta oli muutaman viikon ajan väliaikaistiloissa kerrosta alempana pitkittyneen remontin vuoksi. Muutto vaikutti toimintaamme siten, että Perhekeskus Onni ja Ilonan avoin toiminta oli

kiinni elokuussa ja syyskuussa yhteensä kaksi viikkoa. Perheet viihtyivät hyvin myös väliaikaistiloissa, mutta moni toivoi pikaista takaisinmuuttoa tuttuihin ja avariin tiloihin. Toimintamme käynnistyi tutuis- sa ja remontoituissa tiloissa syyskuun puolivälissä.

Perhekeskus Onni ja Ilona oli vuoden 2018 aikana auki 220 arkipäivää. Avoimessa perheiden toiminnassa oli käyntikertoja yhteensä vuoden aikana 3500, joista miehiä 400 eli noin 14 % kävijöistä.

Yhteensä ryhmätoimintaan ja avointen perheiden kohtaamispaikkatoimintaan kirjattiin vuoden 2018 aikana 10416 käyntikertaa (joista 950 käyntikertaa tulee muualla pidetyistä nalleneuvoloista). Lisäksi kokouksiin, tapahtumiin ja vapaaehtoisten koulutuksiin ja tilaisuuksiin käyntikertoja kirjattiin 450.

Kumppanuusmallia monella tasolla

Ilalmsessa kehittyi Perheentalo-yhteistyön malli, jota on otettu käyttöön Ilalmsen Pelastakka Lapset ry:ssä. Määrätyksien Lausuntojen perusteella Ilalmsen yhdistyksen ja Yli-Savon Ene- ja nuorisoyhteisöjen yhdessä luoma kumppanuusmalli.

Vuodesta 2004 toimintaa on rahoittanut STEA (Sotkka) ja neuvoyhteisöjen avustukset, jotka on synnytetty alemman tason yhteistyönä.

Ilalmsen Pelastakka Lapset ry:n ja Yli-Savon Ene- ja nuorisoyhteisöjen yhdessä luoma kumppanuusmalli on ollut toiminnassa vuodesta 2004. Kumppanuusmalli on ollut toiminnassa vuodesta 2004. Kumppanuusmalli on ollut toiminnassa vuodesta 2004.

Ilalmsessa kehittyi Perheentalo-yhteistyön malli, jota on otettu käyttöön Ilalmsen Pelastakka Lapset ry:ssä. Määrätyksien Lausuntojen perusteella Ilalmsen yhdistyksen ja Yli-Savon Ene- ja nuorisoyhteisöjen yhdessä luoma kumppanuusmalli.

Vuodesta 2004 toimintaa on rahoittanut STEA (Sotkka) ja neuvoyhteisöjen avustukset, jotka on synnytetty alemman tason yhteistyönä.

Ilalmsen Pelastakka Lapset ry:n ja Yli-Savon Ene- ja nuorisoyhteisöjen yhdessä luoma kumppanuusmalli on ollut toiminnassa vuodesta 2004. Kumppanuusmalli on ollut toiminnassa vuodesta 2004.

Ilalmsessa kehittyi Perheentalo-yhteistyön malli, jota on otettu käyttöön Ilalmsen Pelastakka Lapset ry:ssä. Määrätyksien Lausuntojen perusteella Ilalmsen yhdistyksen ja Yli-Savon Ene- ja nuorisoyhteisöjen yhdessä luoma kumppanuusmalli.

Vuodesta 2004 toimintaa on rahoittanut STEA (Sotkka) ja neuvoyhteisöjen avustukset, jotka on synnytetty alemman tason yhteistyönä.

Ilalmsen Pelastakka Lapset ry:n ja Yli-Savon Ene- ja nuorisoyhteisöjen yhdessä luoma kumppanuusmalli on ollut toiminnassa vuodesta 2004. Kumppanuusmalli on ollut toiminnassa vuodesta 2004.

5.2.1 Vertaisryhmätoiminta ja muut ryhmät

Ammatillisesti ohjatut vertaisryhmät

Vertaisryhmissä samassa elämäntilanteessa olevat ihmiset kohtaavat, vaihtavat kokemuksiaan ja tukevat toisiaan. Vertaisryhmissä tavoitteena on ohjaajan tukemana vahvistaa vanhemmuutta ja perheen hyvinvointia, tukea vanhemman ja lapsen välistä kiintymyssuhdetta ja varhaista vuorovaikutusta sekä edistää vanhempien sosiaalisen verkoston laajenemista uusien kaveri- ja ystävyysuhteiden myötä myös ryhmien ulkopuolelle.

Uusi vertaisryhmä 0-6 kk ikäisille vauvoille ja heidän vanhemmilleen alkaa kaksi kertaa vuodessa, tammikuussa ja elokuun lopussa. Vertaisryhmä jatkuu samalla paikalla noin vuoden, jonka jälkeen ryhmä päättyy ja paikalla aloittaa uusi vauvaryhmä. Poikkeuksen tekee maanantain perheryhmä, joka on kiinteästi paikallaan. Perheryhmään ohjataan päättyvän ryhmän vanhempia. Useat perheet ovatkin käyneet meillä jo vuosien ajan ja on mahtava etuoikeus nähdä lasten kasvavan ja vanhempien kasvavan vanhemmuuteen. Maanantain perheryhmä toteutetaan yhteistyössä seurakunnan lapsiperhetyön kanssa. Yhteisenä linjana sovimme, että vaikka seurakunta on yhteistyökumppanina ryhmässä ei ole uskonnollista tunnuksellisuutta.

Vertaisryhmät ovat kokoontuneet pääasiassa Perhekeskus Onni ja Ilonassa, lukuun ottamatta joitakin retkiä. Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry:n hallituksen nimeämänä vapaaehtoisena vertaisryhmävastaavana kuluneena vuotena toimi Saara Haarahiltunen. Vertaisryhmien suunnittelusta ja ohjauksesta on vastannut toiminnanohjaaja Mira Kärnä.

Aamupäivien vertaisryhmien rakenne

Vanhempien vauvojen (6-12kk) ja heidän vanhempien vertaisryhmä alkaa klo 10. Kävijöiden toiveiden mukaisesti pienempien vauvojen (0-6kk) vertaisryhmä alkaa klo 12, koska vauvaperheiden aamut voivat olla kiireisiä ja kauempaa tulevat ehtivät ryhmään paremmin mukaan. Jo heti ryhmäläisten saapessa ohjaaja ottaa heidät vastaan jo ovella hyväksyvää ja vastaanottavaista ilmapiiriä. Ohjaaja kohtaa ryhmäläiset samalla tasolla, refleктоivalla työotteella. Toiminta pidetään mahdollisimman lapsilähtöisenä ja –tahtisena. Vertaisryhmissä on pääsääntöisesti samana toistuva rakenne. Aluksi **lorutellaan ja/tai lauletaan yhdessä**. Tämän jälkeen on **fiiliskierros**, jossa vanhemmat ovat kertoneet oman ja lapsensa etunimet, lapsen iän ja kuulumisia sen verran, mitä haluavat kertoa. Kierroksen jälkeen on **ohjelman mukainen aihe**. Myös vapaalle yhdessäololle on jätetty runsaasti aikaa ja ryhmän lopetus onkin liukuva. Aina ryhmä ei mene juuri tämän kaavan mukaan, vaan ohjaaja tunnustelee tilannetta ja ottaa huomioon toiveita. Fiiliskierroksella voi nousta esille joku aihe, mihin on hyvä tarttua heti tai tarpeen mukaan voidaan palata johonkin aikaisempaan aiheeseen. Ryhmissä pyritään vastaamaan vanhempien tarpeisiin, joten ryhmäkerran sisällössä joustetaan.

Lorut ja laululeikit

Lorut ja laululeikit valitaan lapsen ikätason mukaisesti. Lorujen ja leikkien kautta tavoitteena on tukea vanhemman ja lapsen välistä vuorovaikutusta ja kannustaa vanhempia laulamaan ja loruttelemaan myös kotona lapsen kanssa. Tätä tarkoitusta varten vanhemmille annetaan kotiin viemisiksi lorun, laulun tai laululeikin sanat, jotka voi liimata kaikille ryhmäläisille jaettavaan ”reissuvihkoon”. Joskus van-

hemmat saattavat aluksi löytää itsensä epä mukavuusalueelta, kun lähdemme hoiva- ja hellittelyleikkeihin. Vauvan silittely ja ihastelu saattaa tuntua kummalliselta ja vieraalta. Tällöin suuressa merkityksessä on muiden ryhmäläisten sekä ohjaajan antama esimerkki. Ohjaajana on ollut hienoa huomata, kuinka loruttelut, silittelyt ja ihastelut muuttuvat vanhemmilla luonteviksi. Niissä hetkissä ennaltaehkäisevän työn pienten tekojen merkitys näkyy harvinaisen konkreettisesti.

Fiiliskierros

Laulun tai lorun jälkeen on fiiliskierros, jolloin jokaisella on mahdollisuus kertoa päällimmäiset tunteuksensa viikon ajalta. Fiiliskierros toimii samalla myös esittelynä ja tässä yhteydessä vanhemmat kertovat oman etunimensä sekä lapsensa etunimen ja iän. Fiiliskierros saattaa kestää noin kahdestakymmenestä minuutista noin tuntiin. Esittelyn merkitys korostuu avoimessa vertaisryhmässä, koska ryhmän toimintaan voi tulla mukaan uusia perheitä missä vaiheessa vain. Ensimmäisillä kerroilla ohjaaja kysyy kahden kesken uudelta vanhemmalta, haluaako hän osallistua kierrokseen vai aluksi vain kuunnella. Yleensä vanhemmat haluavat osallistua heti ensi kerrasta lähtien. Aluksi fiiliskierrokset jännittävät useita vanhempia, mutta hyvin pian siitä tulee tärkeä osa ryhmää ja sekä työntekijät että vanhemmat ovat kokeneet sen merkityksellisenä. Sen kautta myös toiset vanhemmat tulevat tutuksi ilman, että itse tarvitsisi aktiivisesti tehdä aloitetta tutustumiseen. Yksi ohjaajan tehtävistä onkin tukea kaveri- ja ystäväsuhteiden syntymistä mm. kannustamalla vanhempia tapaamaan myös ryhmän ulkopuolella.

Fiiliskierroksen aikana syntyy usein keskustelua ja vanhemmat kysyvät muilta vinkkejä ja mielipiteitä. Toisten vanhempien vertaistuki on tärkeää. Lähtökohtana on, että jokainen on oman elämänsä asian tuntija. Ohjaaja huolehtii, että vanhemmille jää tilaa keskustella heille tärkeistä asioista pitämällä samalla lapset keskustelun keskiössä ja tukemalla vanhemman mentalisaatiota. Yksi tapa, jolla pyritään tasa-arvoiseen kohtaamiseen, on ettemme tietoisesti kysele ammateista tai työpaikoista. Toki vanhemmat jonkin verran tuovat näitä asioita itse esille, mutta yleensä siihen mennessä ensivaikutelmat ja tutustuminen on tapahtunut jo vanhemmuuden kautta.

Joskus fiiliskierroksen aikana tai muuten ryhmässä huoli saattaa herätä, yleensä vanhemman jaksamisesta. Tällöin ohjaaja on ottanut huolen puheeksi vanhemman kanssa kahden kesken ja tarvittaessa ohjattu vanhempi tai koko perhe avun piiriin. Ohjaajana on tärkeä tunnistaa mihin oma ammattitaito riittää ja milloin oikea-aikainen perheohjaus on tarpeen.

Ohjelman mukainen aihe

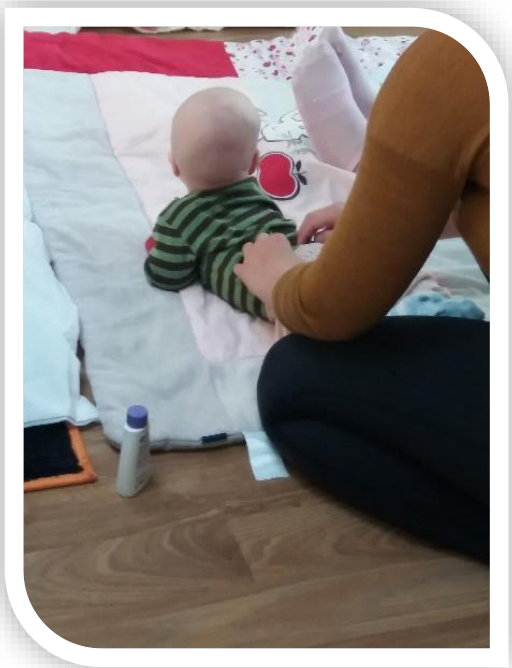
Fiiliskierroksen jälkeen on ryhmän ohjelman mukainen aihe, mikä voi olla keskustelua vanhemmuuteen tai kasvatukseen liittyvistä asioista, asiantuntijan vierailu, askartelu tai ohjattu tuokio kuten vauvatus (vuorovaikutustanssi) tai vuorovaikutusleikkejä. Näiden aiheiden avulla pyrimme sekä jakamaan tietoa että herättelemään keskustelua ja ajatuksia. Esimerkiksi aihe vanhemmuus ja hyvinvointi sekä parisuhde lapsiperheessä on joka kerralla herättänyt paljon hyvää keskustelua ja ajatusten vaihtoa.

Vertaisryhmissä käsitellyt teemoja olivat mm. vauvan kasvuun ja kehitykseen liittyvät asiat, uniasiat, satuhieronta, lapsen kiukun kohtaaminen, vanhemmuus ja hyvinvointi, tunteet, parisuhde lapsiperheessä, loruttelu ja lorukorttiaskartelu, sormiruokailu, vuorovaikutusleikit, lapsi ja kesä –mitä ottaa huomioon, lapsiperheille tarjolla olevat palvelut, puhetta päihteistä ja päihdekasvatuksesta, vanhemmuuden vaikeat tunteet sekä vanhemmuus ja hyvinvointi. Tämän lisäksi jaettiin synnytyskokemuksia sekä keskusteltiin ja kuunneltiin rakkaimpia uni- ja lohdutuslauluja.

Ohjaaja esittää tarvittaessa kysymyksiä, joita yhdessä pohditaan ja joiden kautta keskustelua on helppompaa aloittaa ja pysyä aiheessa. Tämän lisäksi vertaisryhmissä kävi myös asiantuntijavierailijoita. Lapsiperheiden palveluohjauksen työntekijä perhetyöntekijä Marja Granlund kävi kertomassa vauvaryhmissä kotipalvelusta. Neuvolapsykologi Liisa Katainen ja Outi Tiainen keskustelivat ja opastivat vuorovaikutuksesta ja vauvan kehityksestä. Vauvauintiin tutustuttiin vauvauintiohjaaja Katja Huttusen johdolla sekä ohjeita vauvahierontaan perheet saivat hieroja Ninja Kärkkäiseltä.

Ryhmissä tehtiin pieniä retkiä leikkikentille ja liikennepuistoon. Perheryhmä vieraili palolaitoksella, joka olikin pidetty vierailu. Syksyllä ryhmissä järjestettiin valokuvaus, johon osallistui runsaasti perheitä. Vauvaryhmän äitien toiveena oli vauvakino, joka järjestettiin yhteistyössä Savon Kinon kanssa.

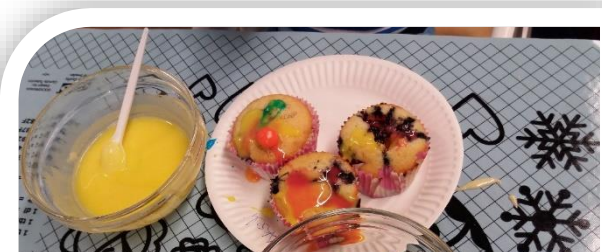

Vauvahierontahetki

Perheiden perjantai

Perheiden toiveiden mukaisesti perheiden perjantaisa joka toinen viikko on noin puolen tunnin mittainen perhetanssituokio eli liikunnallisia laululeikkejä lapsiperheille. Ohjaajana toimii Nuorisoseura Nuoren Iisalmen Päivi Herd. Joka toinen viikko on vaihtuvaa ohjelmaa ja ryhmässä otetaan perheitä mielellään mukaan myös järjestämään toimintaa. Uutena toiveena perheiltä tuli parturipäivä, joka toteutetaan yhdessä Parturi-Kampaamo Marleenan kanssa. Perheet saivat varata ajan toiminnanohjaajalta ja lapset pääsivät viereiseen kampaamoon hiustenleikkaukseen. Kävijöiltä tuli paljon hyvää palautetta lapsiystävällisyydestä ja moni pääsi hiustenleikkauksen jälkeen leikkimään Perhekeskus Onni ja Iloon.

Perheiden perjantaisa toteutettiin perheiden toiveesta Hyvänmielen vaihtotori ajatuksella ”Tuo tullessasi, vie mennessäsi.” Useamman kerran ollaan myös leivottu yhdessä. Uunissa on paistunut mm. sämpylät, pitsat, pullat, muffinit ja joulupiparit. Perheiden perjantait ovat olleet alusta lähtien hyvin suosittuja.

Leivontapäivä

Parturipäivä

Syyskuun 28. päivänä osallistuttiin valtakunnallisen vauvanpäivän viettoon. Ohjelmassa oli vauvatanssia, tutkittujen askartelua, satuhierontaa, sormiruokailua, loruttelua ja kahvittelua. Päivän toteuttamiseen osallistui myös terveydenhoitaja- sekä lastenohjaajaopiskelijoita.

Kerhomummot ja -vaarit

Vapaaehtoiset ”kerhomummot ja -vaarit” ovat voimavara vertaisryhmien toiminnassa. Vuonna 2018 toiminnassa oli mukana yksi vapaaehtoinen kerhovaari. Kerhovaari osallistuu toimintaan Perheiden perjantaina, jolloin hän on leikkimässä ja lukemassa lapsille. Vanhemmat ja lapset ovat ottaneet kerhovaarin lämpimästi vastaan ja moni lapsi tykkää leikkiä kerhovaarin kanssa. Eräs äiti kertoi huomaavansa omasta lapsestaan, kuinka tämä tarrautuu kerhovaariin ja kaipaa hänen huomiotaan. Kerhovaari kertoo käyvänsä mielellään Perhekeskus Onni ja Ilonassa tapaamassa perheitä.

Iltapöällöt

Vuonna 2018 Iltapöällöt iltaryhmää ovat pitäneet vapaaehtoiset. Iltapöällöt on perheiden avoin kohtauspaikka, jossa vapaa yhdessäolo ja leikki ovat etusijalla. Iltapöällöt kokoontuivat keskiviikkoisin klo 17.30-19.00. Vuonna 2018 Iltapöällöissä toimi viisi vapaaehtoista. Syksyllä 2018 Iltapöällöissä toteutettiin Isien ilta kahden lastenohjaajaopiskelijan ja toiminnanohjaajan voimin. Isien iltaan osallistui paljon perheitä ja joukossa oli myös useita isiä, jotka eivät pääse töiden vuoksi osallistumaan toimintaan päiväsaikaan. Ohjelmassa oli toiminnallinen tempurata, askartelua, kahvittelua ja mukavaa yhdessäoloa.

Aamupala ja asiaa

Aamupala alkaa klo 9.00 ja asiaisuus klo 10.00-11.15, jonka jälkeen perheillä on mahdollisuus jutella asiantuntijavieraan kanssa kahden kesken. Asiantuntijavierat olivat oman alansa ammattilaisia. Aiheina oli vuonna 2018 päivähoiton aloitus, apteekki lapsiperheen apuna, Lapsen kielellinen kehitys, lapsen fyysisen tuen kehitys, lantionpohjan lihakset ja omien voimavarojen löytäminen. Vakiintuneiksi toiveaiheiksi ovat muodostuneet päivähoiton aloitus, lapsen kielellinen kehitys sekä lapsen fyysisen tuen kehitys. Myös kantoliinailuun toivottiin käytännön neuvoja.

Perheiden kokemuksia Perhekeskus Onni ja Ilonasta

"Tämä on meille tosi tärkeä paikka."

"Lapsi on kaivannut leikkikaveria, joten tultiin tänne."

"Mennäänhän taas sinne leikkimään!"

"Onpa sinulla ihana kaulakoru."

"Ihanaa olla täällä, kun lapset leikkii eikä kinastele. Ollaan oltu täällä viitenä päivänä tällä viikolla."

Pitää olla, kun tänne tulo on aina juhlapäivä."

"Kohta lapsi lähtee päiväkotiin, kiva kun täällä saa harjoitella muiden lasten ja aikuisten kanssa olemista. Tuntuu, että se helpottaa päiväkodin aloittamista."

Moni perhe on antanut hyvää palautetta tilojen tilavuudesta ja avaruudesta. Keskeinen sijainti koetaan hyväksi. Joitakin kertoja on tullut palautetta, että ensi kertaa tuleva perhe on joutanut vähän etsiskelymään sisäänkäyntiä. Leikkiminen ja saman ikäisten lasten tapaaminen on lapsille tärkeää. Saamme usein palautetta myös siitä, kuinka tärkeäksi koetaan, että heti ovella tervehditään ja toivotetaan tervetulleiksi.

Kodinomaisuus ja keittiön käyttömahdollisuus on tärkeää ja useimmiten sekä vanhemmat että lapset syövät mukanaan tuoman lounaan Onni ja Ilonassa. Useille lapsille ruokahetki onkin tärkeä osa "kerhopäivää".

Perheiden kokemuksia vertaisryhmätoiminnasta

Vertaistuki, äitikaverit, ryhmän hyvä ilmapiiri, hyvät aiheet ryhmissä sekä henkilökunta on saanut paljon hyvää palautetta. Erityisesti vertaistuen ja ystävystymisen merkitys nostetaan usein esille tärkeäksi asiaksi. Monilla vanhemmilla yhtenä suurena motiivina tulla ryhmään onkin juuri toisiin lapsiperheisiin tutustuminen ja monessa ryhmässä ryhmäläiset sopivat tapaamisia ja treffejä ryhmän ulkopuolellekin ja sitä pyrimme tukemaan.

”Tää on niin mun ryhmä. Ei tarvii esittää mitään ja huomaa ettei muutkaan muista mitään. Kato nyt, tuohon se unohti tuon pissivaipankin.”

”Kotona on aina jotain kotihommia, mutta ihanaa kun kerran viikossa saa tulla kerhoon ja vain olla ja nähdä muita äitejä. Tämä piristää enemmän kuin päiväunet.”

”Ensimmäiset puoli vuotta vauvan kanssa oli vaikeaa. Kun sai revittyä itsensä kerhoon, olo helpottui, kun kuuli että muilla tilanne oli samanlainen. Vauvakerho oli minulle tosi tärkeä asia.”

”Ihanaa että on tällainen vauvaryhmä. Kotona ei tapella niin paljon kotitöistä kerhopäivinä ja tietää että samassa kaupungissa on samassa tilanteessa olevia perheitä. Ryhmässä voi esittää tyhmiäkin kysymyksiä.”

”Kylläpä olo muuttui kummasti, kun jaksettiin tulla tänne, vaikka yöllä ei nukuttu.”

”Vertaistuki on ollut parasta ja uudet tutut. Arkeen on saanut vaihtelua käymällä ryhmässä.”

”Ryhmä on auttanut alussa hysterisoivaa äitiä huomaamaan lapsensa olevan aivan normaali.”

Myös työntekijät ja heidän läsnäolonsa koetaan tärkeiksi.

”Päivät ovat aika yksinäisiä kotona ja aikuista juttuseuraa on ihana saada. Kiitos kun juttelit.”

”Perheentalolla on aina ollut ihanan lämpöinen ilmapiiri.”

”Ihanan iloinen henkilökunta, on aina ihana tulla kerhoon, kun on niin aurinkoinen vastaanotto ja ovella!”

”Tilat ja työntekijät huippuja, aina on mukava tulla!”

”Kiitos positiivisesta asenteesta!”

Kritiikkinä perheiltä on tullut parkkipaikkojen parkkiajan lyhyys, lähimmissä parkkipaikoissa parkkiaika on vain tunti. Toista vauvaryhmää on myös toivottu sekä isompien sisarusten mukaan ottamista 0-6kk vauvojen ryhmään. Tällä hetkellä vauvaryhmään ei ole osallistuneet isommat sisarukset, jotta ryhmän rauhallisuus ja leppoisuus säilyy. Myös pienempää ryhmäkokoä vertaisryhmiin on toivottu, jotta keskusteluista ja ryhmästä tulisi syvällisempiä.

Nalleneuvola

Nalleneuvola on leikkiin perustuva lapsen kohtaamisen toimintamalli. Nalleneuvolaa on kehitetty yhdessä Savonian sairaanhoitajaopiskelijoiden kanssa. Toiminnan tarkoituksena on kohdata lapsi ja kuulla lapsen omia ajatuksia. Nallelta kysytään kuulumiset, mitataan pituus ja paino, tarkistetaan näkö ja kuulo ja kaikki merkitään Nalleneuvolakorttiin ihan niin kuin oikeassakin neuvolassa.

Perheentalojen toiminnoissa ollaan lähdetty kehittämään ja kokeilemaan lapsille tarkoitettuja palaute- ja arviointimenetelmiä. Esimerkiksi lapset saivat kertoa lego-palikoiden avulla millaista nalleneuvolassa oli. Ikähaitari on ollut 1-6 vuotta ja opiskelijoiden mukaan lapset ovat poikkeuksetta halunneet mielellään osallistua palautemittariin – osa legoilla leikkien ja osa jo oikeasti pohtien millaista tämä nyt sitten olikaan. Jollain oli ollut kuuma tai huono oli ollut istua tai oli harmittanut joku asia – pääasiassa suurin osa lapsista olivat olleet kuitenkin varsin tyytyväisiä saamaansa palveluun 😊. Lapsia ohjataan jo pienestä kertomaan oma mielipiteensä ja huomaamaan, että hänen mielipiteensä on merkityksellinen.

Lisäksi joillakin kerroilla myös vanhemmille on ollut verenpaineen mittausta sekä tietoisuuksia hyvästä ravinnosta ja liikunnasta.

Toimintaa on järjestetty Perhekeskus Onni ja Ilonan lisäksi Iisalmen, Vieremän, Sonkajärven, Lapinlahden, Varpaisjärven ja Kiuruveden kirjastoissa ja vierailtu Runnin Kartanomäen, Pikku-Kengurukodin, Satumetsän ja Hepokatin päiväkodeissa sekä osallistuttu Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän järjestämään Perheiden parhaaksi-tapahtumaan 22.9.2018.

- Nalleneuvoloita yhteensä 21 kertaa keväällä ja 14 kertaa syksyllä 2018, joista 14 on pidetty Perhekeskus Onni ja Ilonassa
- nalleneuvoloihin on osallistunut yhteensä 766 lasta ja 351 aikuista
- yhteensä kahdeksan sairaanhoitajaopiskelijaa on ollut vuorollaan nalleneuvolaohjaajana.
- Kaikki opiskelijat ovat käyneet Perheentalo-yhteistyön vapaaehtoistoiminnan perehdytyksen ennen nalleneuvolajaksoa.

► Nalleneuvolakorttien askartelua.

Ohessa linkki Savonia-ammattikorkeakoulun blogissa julkaistuun Nalleneuvola artikkeliin.

<https://blogi.savonia.fi/yhteiskuntavastuutakantamassa/2018/11/26/villisiat-pingviinit-ja-nallet-vastaanotolla/>

Ja opinnäytetyöhön, Nalleneuvola: Lasten ja perheiden edistämisen toimintamalli, Emmi Laitanen ja Vuorinen Salla (2018), <https://www.theseus.fi/handle/10024/146564>

Vertais -ja muut ryhmät:

	Kok.kerrat	Käyntikerrat	Aikuisia	Lapsia	Eri kävijöitä	Miehiä/isiä%
Pikkulinnut syksyllä, srk ja Perheentalo-yhteistyö	40	1037	458	579	238	11%
Kiurut	19	407	201	206	64	1%
Tilhet	37	739	376	363	133	1 %
Pääskyt	18	468	244	220	59	1 %
Perheiden Perjantai	36	1090	474	616	194	2 %
Iltapäivät	30	379	167	212	100	25 %
Aamupala ja asiaa	8	219	105	114		5 %
Imetyksen Tuki ry	12	81	63	18	30	1 %
Masuillat odottaville/Doulat	5	62	61	1	60	3 %
Nalleneuvola, Onni ja Ilona, kirjastot ja lähikunnat	35	1117	351	766	950	20 %
Vauvakutsut, srk ja Perheentalo -yhteistyö	4	32	27	5	29	10 %
Erokahvila	10	30	10	1	10	0 %
Lasten eroryhmä	1	6	2	4	6	0 %
Luetaan yhdessä suomea, SPR	27	332	233	75	45	10%
Kansainvälinen naisten kerho, SPR	5	161	114	47	57	5 %
Diabetes perheryhmä	1	1	7	11	18	30 %
Pohjois-Savon Syöpäyhdistys	1	1	6		6	0 %
Yhden vanhemman ryhmä, srk ja Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys	10	49	25	24	12	
Vauvanruokakurssit, Martat	2	26	14	12	26	30 %
Perhevalmennusryhmät, Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä	9	110	110	0	100	45 %
Unisef Ylä-Savo vapaaehtoiset nukentekijät	22	200	200		20	0 %
TATU ry Hanaa! hanke	6	107	84	23	40	30 %
Isämiesten Iltavuorot, Isämies Työelämässä-hanke, PELA	3	15	10	5	15	100%
Yhteensä kaikki ryhmät	359	6936	3449	3462	2412	

5.3 Perhetupa Väkkärän avopalvelutoiminnot

Perhetupa Väkkärä on Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys ry:n toimipaikka. AVITUS - avopalvelutoiminnan kehittämishanke aloitti toukokuussa 2007 (RAY, nykyisin Ak -kohdennettu toiminta-avustus). Perheentalo -yhteistyön johtaja on kuulunut Perhetupa Väkkärän ohjausryhmään, joka on kokoontunut vuoden aikana neljä kertaa. Ohjausryhmän tavoitteena on koordinoida ja kehittää Perhetupa Väkkärän avopalvelu- ja Päiväryhmä Pampulan toimintaa. Lisäksi eri työmuodoille on koottu omat työryhmät, jotka kokoontuivat noin kerran kuukaudessa. Perheentalo -yhteistyön johtaja tai koordinaattori on ollut mukana näissä työryhmissä.

Perhetupa Väkkärä on Louhenkatu 19:sta sijaitsevassa kerrostalon alakerrassa. AVITUS – avopalvelutoiminnasta on oma laajempi toimintakertomus.

5.3.1 Yökylätoiminta

” Todella hyvä kokemus, lapset olivat viihtyneet ja tunteneet olonsa turvalliseksi, se oli tärkeintä”

Yökylätoimintaa järjestettiin resurssien mukaan kuukausittain lapsiperheille, joilla ei ole mahdollista viedä lapsia esim. isovanhemmille. Yhtenä tavoitteena on perheiden jaksamisen tukeminen. Toiminta on kaikille yläsavolaisille perheille avointa, osa yökyliin tulleista lapsista ohjautui Ylä-Savon Soten sosiaalityöntekijöiden ja perhetyön kautta. Esitteitä Yökylätoiminnasta jaettiin seurakunnan tiloihin, sosiaalitoimeen, perhetyöhön, päiväkoteihin, neuvoloihin ja Perhekeskus Onni ja Ilonaan.

Yökylä alkoi vuonna 2018 perjantaina klo 17.00 ja päättyi lauantaina klo 14.00. Sisällöltään Yökylä pidettiin kodinomaisena ja tärkeää on, että Yökylässä on paljon kuuntelevia korvia, auttavia käsiä ja paljon aikuisen aikaa ja syliä tarjolla lapsille.

Avopalveluohjaajan lisäksi Yökylätoiminnan toteutukseen osallistui Perheentalon työntekijöitä, yhdistyksen vapaaehtoistoimijoita sekä sosionomi (AMK) ja lähihoitaja-opiskelijoita. Nopeasti täyttyvät paikat kertovat Yökylän kovasta kysynnästä ja tarpeesta. Vanhempien antamasta palautteesta ilmenee, että he kokevat yökylätoiminnan tärkeänä ja merkityksellisenä jaksamisensa ja arjen pyörittämisen kannalta. Monelle perheelle yökylä on ainoa yökyläilypaikka. Vuoden aikana järjestettiin 9 yökylää, joissa oli yhteensä 31 käyntikertaa ja eri lapsia oli 15. Perheentalotyöntekijä oli kuudessa yökylässä vastaavana ohjaajana.

5.3.2 Mummola-toiminta

”Kyllä on älyttömän hienoo, että tämmöistä toimintaa on olemassa”.

Mummolan Mummot ovat vapaaehtoisia henkilöitä, jotka muodostavat Mummolan Mummojen ryhmän. Ryhmässä oli vuoden 2018 viisi eri mummoa, joista paikalla vuorollaan on kolme tai neljä mummoa. Mummolaan voi perhe tuoda lapsensa leikkimään siksi aikaa, kun vanhempi käy vaikka kaupassa tai lääkärissä tai voi viettää hetken omassa rauhassaan. Tavoitteena on vanhempien jaksamisen lisääminen ja arjen sujumisen helpottaminen. Toiminta on maksutonta.

Mummola on avoinna keskiviikkoisin klo 9.00 – 12.00. Mummola oli auki 36 kertaa ja mummojen käyntikertoja oli 132 ja lasten 156. Eri lapsia oli 29 ja mummoja 5. Mummola on kokoontunut Perhetupa Väkkärässä.

5.3.3 Doulatoiminta vauvaa odottavien perheiden tukena

Vapaaehtoiset Doulat

Ylä-Savon ensi- ja turvakotiyhdistyksen doulatoiminta on Ensi- ja turvakotien liiton koordinoima toimintamuoto ja sitä kehitetään Perheentalo – yhteistyön kanssa. Doulatoiminnan koordinaattorina toimii Perheentalo -yhteistyön koordinaattori. Vapaaehtoinen doula on synnyttäjän tukihenkilö, joka tukee äitiä ja perhettä vauvan odotuksessa ja synnytyksessä.

Ylä-Savon ensi- ja turvakotiyhdistys ry:n vapaaehtoiset doulat saavat koulutusta, vertaistukea sekä työnohjausta vapaaehtoistyössä toimimiseen. Doulalla on vaitiolovelvollisuus. Doulan tuesta Ylä-Savon ensi- ja turvakotiyhdistys perii kulukorvauksena 40 euroa/perhe.

Vapaaehtoista doulaa voi pyytää silloin, kun perheellä on esimerkiksi vaikea taloudellinen tilanne, synnyttäjällä on alle 18-vuotias, turvapaikanhakija tai perheessä on vakava päihde- tai mielenterveyden ongelma tai joku muu erityinen syy. Doulan läsnäolo synnytyksessä lisää tutkimusten mukaan synnyttäjän turvallisuuden tunnetta ja auttaa sietämään paremmin synnytyskipuja. Doulan saa synnytykseen, vaikka isä tai muu tukihenkilö olisi mukana, tällöin tukea saavat sekä äiti että isä.

Doula tutustuu perheeseen ja masuvauvaan jo raskausaikana. Doula auttaa synnytykseen valmistautumisessa kuuntelemalla äidin toiveita ja ajatuksia edellisistä raskauksista ja synnytyksistä, toiveista tämänkertaiseen synnytykseen sekä muista mahdollisesti odottajaa mietityttävistä asioista.

Doula voi tulla mukaan tutustumaan synnytyssairaalaan tai vaikkapa ultrakäynnille. Tapaamisista sovi- taan aina yhdessä perheen tarpeen mukaan.

Läsnäolo ja äidin tukeminen ovat doulan tärkeimpiä tehtäviä synnytyksessä. Doula voi hieroa synnyttä- jää, auttaa rentoutumaan, neuvoa hengitystekniikassa, muistuttaa äitiä tämän toiveista ja viestittää ne myös henkilökunnalle.

Doulatoiminnan prosessi

Doulapyyntö voi tulla äitiysneuvolan tai muun yhteistyöverkoston kautta tai raskaana oleva voi olla suoraan yhteydessä Perheentalo –yhteistyön koordinaattoriin. Sopiva doula valitaan odottajan toiveita kuunnellen. Lisäksi nimetään aina myös varadoula. Doula sopii suoraan tapaamisista odottavan kanssa. Varadoula on yleensä mukana ensimmäisessä tapaamisessa. Myös työntekijä voi olla tarvittaessa mu- kana ensimmäisellä tapaamisella. Ennen synnytystä tapaamisia on yleensä kaksi tai kolme kertaa, mut- ta yhteistyö doulan kanssa voi alkaa missä vaiheessa raskautta vain. Tapaamiset voivat toteutua tuettavan kotona tai esimerkiksi yhdistyksen tiloissa ja niissä on mukana myös varadoula.

Doula voi olla mukana synnytyksessä, mutta joskus ennen synnytystä annettu tuki on ollut riittävää. Tai perhe toivoo tukea ainoastaan raskausaikaan. Vauvan syntymän jälkeen doula tapaa kerran perhettä, jol- loin voidaan käydä läpi kokemuksia tukisuhteesta ja synnytyksestä. Tämän jälkeen doulaussuhde päättyy. Doulauspyyntöjä oli viime vuonna viisi kappaletta, joista kolmessa luotiin doulaussuhde. Doulailtoja oli viime vuonna viisi kappaletta. Aktiivisia doulia oli vuonna 2018 kahdeksan ja kaksi doulaa hätävaralistalla.

Doulailtoja pidettiin viime vuonna viisi kap- paletta. Illoissa tarjotaan vapaaehtoisille ver- taisuutta, virkistystä sekä lisäkoulutusta. Doulailloissa myös suunnitellaan yhdessä tulevaa toimintaa.

Masuillat

Masuillat ovat vapaaehtoisten doulien odottaville äideille ja perheille järjestämiä iltoja, joissa jaetaan tietoa odotuksesta ja synnytykseen valmistautumisesta. Illassa on mahdollisuus myös jakaa kokemuksia ja tavata vertaisia. Ilta päätetään hengitys- ja rentoutusharjoituksiin, jonka jälkeen saa vielä jäädä vapaasti keskustelemaan.

Illoissa on paikalla myös työntekijä. Viime vuonna Masuilloja järjestettiin viisi kertaa. Masuilloista on saatu paljon hyvää pa- lautetta ja ne löysivät nopeasti paikkansa osana doulatoimintaa.

Oletko raskaana? Tervetuloa mukaan Masuilloihin

Vauvan odotus herättää paljon ajatuksia ja tuleva synnytys usein mietityttää. Raskaana olevat äidit ovat tervetulleita Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistyksen vapaaehtoisten doulien pitämiin Masuilloihin. Doulat ovat raskauden- ja synnytyksen tukihenkilöitä. Masuilloissa voi jakaa kokemuksia odotusajasta ja saada tietoa odotukseen ja synnytykseen liittyen esimerkiksi synnytykseen valmistautumisesta, erilaisista synnytysasennoista sekä lääkkeettömästä kivunlievityksestä. Illoissa voi osallistua myös rentoutus- ja hengitysharjoituksiin Synnytyksen valmistautumisen kerralle myös puoliset tai synnytykseen mukaan tulevat läheiset ovat tervetulleita mukaan.

Masuillat pidetään Perhekeskus Onni ja Ilonassa Pohjolankatu 6 L6, Iisalmi

Masuillat:

Illan aiheena:

TI 13.3. klo 18-20

Lääkkeetön kivunlievitys synnytyksessä

TI 15.5. klo 18-20

Synnytykseen valmistautuminen, tukihenkilö mukana synnytyksessä

TI 7.8. klo 18-20

Ensi päivät vauvan kanssa

TI 9.10. klo 18-20

Lääkkeetön kivunlievitys synnytyksessä

Ti 27.11. klo 18-20

Synnytykseen valmistautuminen, tukihenkilö mukana synnytyksessä

5.4 LUONTOPERHELEIRI

Perheleiri pidettiin Metsäkartanon upeissa puitteissa 20. -23.9.2019. Mukana oli viisi perhettä. Viisi miestä, viisi naista ja 12 lasta. Perheleiri pidetään yhteistyössä Metsäkartanon Voimaa vanhemmuuteen -hankkeen kanssa. Lerin tavoitteena oli tarjota perheille hengähdysvetki arjen keskellä ja mukavaa tekemistä koko perheellä lähellä luontoa. Viikonlopun aikana ehdimme mm. käydä hienon patikkaretken läheiselle Pumpulikirkolle, kokeilla jousiammuntaa ja kiipeilyä, ihmetellä luonnon ihmeitä luontopolulla sekä leipoa koko perheen voimin karjalanpiirakoita kahden innokkaan nuoren miehen opastamana.

Leiri oli onnistunut ja vaikka ohjelmaa olikin runsaasti, myös rauhoittumiseen jäi aikaa. Myös valmista ruokailua arvostettiin. Perheleirillä oli mukana yksi työntekijä, kaksi vapaaehtoista sekä kaksi opiskelijaa. Perheet arvostivat vapaaehtoisten tarjoamia lisäkäsia lasten kanssa.

5.5 Varhainen Perheohjaus

Perheohjaus on palveluohjausta. Perheohjauksessa pyritään toimimaan mahdollisimman lähellä perheitä. Ajatuksena on mahdollisimman helppoa ottaa yhteyttä työntekijään ja yhdessä miettiä ja keskustella perheen tilanteesta. Työntekijöillä on omat toimistot Perhekeskus Onni ja Ilonan yhteydessä, joten kohtaamiset ja kahdenkeskiset tuokiot syntyvät kuin itsestään. Keskusteluhetket vaativat työntekijältä ammattimaista tietoisuutta ja ymmärrystä perheen nykyhetkestä. Samalla työntekijöiden roolit lapsiperheiden varhaisen puuttumisen ja kynnyksättömän työn asiantuntijoina ovat vahvistuneet.

5.6 Tapahtumat

Lapsilta Lapsille -lastenjuhla 19.5.2018

Kevätkaudella toteutettiin Lapsilta Lapsille tapahtumaliden ry:n, 4H:n ja monen muun toimijan voimin, jossa lasten osallisuus otettiin mukaan heti tapahtuman suunnittelun alusta. Perhekeskus Onni ja Ilonassa järjestettiin työpajoja, joissa lapset suunnittelivat millainen heidän mielestään olisi mahtava lastentapahtuma.

Toisessa työpajassa - Kehitysvammaisten Tukiliitto oli mukana toteuttamassa työpajaa - suunnittelu toteutettiin kuvakorttien ja leikkien avulla. Työpajaan osallistui 11 lasta. Työpaja toteutettiin kolmessa eri toiminnallisessa vaiheessa, jossa käytettiin kuvakommunikaatiota ja erilaisia esineitä. Työpajan suunnitteli ja veti Johanna Kaario Tukiliitosta.

Lapset suunnittelivat innokkaasti tapahtumaa. Saatiin runsaasti toiveita, joiden perusteella oli hyvä lähteä viemään tapahtuman suunnittelua eteenpäin. Eri toimijoita pyydettiin mukaan ja lopulta saatiin kasaa 16 eri toimijaa, jotka ottivat vastuu alueikseen eri toimintapisteitä.

Lapsilta lapsille tapahtuma pidettiin Sataman leikkipuistossa 19.5. Tapahtuma oli todella onnistunut. Tapahtuman suunnittelussa ja toteutuksessa lasten osallisuus kulki punaisena lankana alusta loppuun saakka. Mukana tapahtumassa oli vapaaehtoisia, työntekijöitä ja yhteistyökumppaneita. Kävijöitä tapahtumassa arvioitiin olleen noin 1300 henkilöä. Lasten toiveista suuri osa saatiin järjestettyä. Kuten herkkuja, laulua ja tanssia, hyvä lastenlaulaja, kärryajelua, yhdessä oloa perheen kanssa polkuautorata, ilmapalloja, saippuakuplia ja serpentiiniä, lettuja, paloauto. Sää suosi ja saatiin toteutettua myös toiveen auringosta ja leikkimisestä nurmikolla. Tapahtumasta saatiin runsaasti hyvää palautetta niin perheiltä kuin yhteistyötahoiltakin.

2018

Lapset suunnittelevat itse omaa tapahtumaa

"Uskomme, että suoraan lapsille suunnatulle pääsymaksuttomalle yleisötapahtumalle on paljon kysyntää."

ISALMI Seppo Votkin

...salmessa on tarjolla uuden-
ista ohjelmaa ja tekemistä
psille, kun liden ry, lisäl-
en 4H-yhdistys ja Perheen-
ko-yhteistyö isännöivät
silla 19. toukokuuta vie-
tävää tapahtumaa. Nimeä
le vielä päätetty, mutta
uuten suunnittelu on par-
haan käynnissä. Tapahtu-
man suunnittelun
on lähdey ihan
sella tyyliä kuin kau-
keskustan tapahtumiin
sä.
ella on noin kymme-
kerhossa suunnittelu-
sanoo 4H-yhdistyksen
nnohjaja Jenni
ker.
sintä lastentapahtu-
n se, että lapset itse
pelkän osanottajan
apahatuman toteut-

...Sitä voi itsekin ihmetel-
lä, minkälaisia ideoita tulee,
Relander tuumii.

Aivan alussa mitään ideoita
ei kikkettä, vaan kaikki vaiht-
toehdot kuunnellaan. Kes-
kvälkikona Partalan koululla
koolia ohjokos- ja kakkos-
luokan oppilaita.

...Ideana on se, että tuetaan
lapsia osallisuuteen. Kun saa-
daan tämä viikko järjestetty,
ideat kootaan ja lähdetään
jalostamaan tapahtumaa.

4H-kerhoissa lapset ovat
7-13-vuotiaita.

Käikentäisiä ideoita tosi-
aankin suunnellaan ja aikui-
sella lähestymiskulma voi
olla liiankin kaukana.

...Tapahtumassa voi olla
ilmapallo, jolla lehmä lei-
juu, sanoo joku lapsista.

Tietenkin, mikäpä siinä.

...Tällä on nuorempia
lapsia, joten voi tulla vähän
villimpiä ideoita. Mutta

esimerkiksi tänään (juttu
kirjoitettiin viime viikon
keskiviikkona) on viitos-
kuutosviikkolaista. Ideoi-
ta tulee varmasti sietäkin,
mutta enemmän järkeen-
käypää ideaa. Mutta se on
vain hienoa, että on eri ikäi-
siä, saadaan paljon näkö-
kulmia.

Vanhemmille lapsille voi
tulla myös sellaisia ajatus-
sia, mistä saa rahaa tähän
toimintaan.

...Kuitenkin lapset ovat
hyvin innostuneita tapahtu-
man suunnitteluun.

Mikä sitten olisi tapahtu-
man nimi?

...Markus ja Martinus-päi-
vä!

...Lasten tapahtuma!
...Usvamarkkinat!
...Lastenpäivä!

Silvia, Ellinoora ja Kaisla
haluavat kertoa näkemys-
ään tulevista juhlista.

Mikä?

Lasten oma tapahtuma

■ 19. toukokuuta.
■ Isälmen torilla.
■ Nimeä ei ole vielä
keksitty.

■ Lapset ovat mukana
järjestelyissä, eivät pel-
kästään läsnäolollaan.

...Kuuntelen sitä Y
bestä ja Spotifysta,
Ellinoora kysyymsen
jälkeen.

Isälmen 4H-yhdis-
toiminnanjohtaja J
hankkeen projektia
Eija Lyyra sanoi mi-
taina, että nyt suu-
lavitkon jälkeen nä-
mitä ideoita lähdet-
tamaan.

...Jo tämä kolme
tätätohon yhteisty-
tän antoosaa, m
lähdeään myöps
yhteistyökumppa
tapahtuman ymp
Minkä kokoinen
ma tästä tulee?
...Se järjestet-
ensimmäistä ke-
vaikeaa sanaa. J
että suoraan lap-
natulle pääsymäl
yleisötapahtuma-
jon kysyntää. ...

Yhdessä lapsen parhaaksi! Lapsilta lapsille tapahtumassa mukana Perheentalo -yhteistyön tapahtumapisteellä MLL:n lisälmen yhdistys, Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys, Pelastakaa Lapset ry:n paikallisyhdistys ja aluetoimiston työntekijät, Kehitysvammaisten Tukiliitto ry, Jaatinen ry ja Valpas-hanke)

Lapsen Oikeuksien Päivän konsertti 20.11.2018

Jo perinteeksi muodostunut Lapsen oikeuksien päivän konsertti pidettiin 20.11. yhteistyössä Ylä-Savon Musiikkiopiston kanssa ja yhdeksättä kertaa. Tänä vuonna konsertin teemana oli osallisuus ja konsertin nimeksi valikoitui Lapsen päivä – joka päivä. Osallisuus näkyi siinä, että valituilla kappaleilla ei ollut yhtenäistä teemaa vaan esiintyvät lapset saivat päättää mitä haluavat konsertissa esittää. Konserttiin otettiin myös esiintyjien ja yleisön yhteisiä osuuksia vuorolaululla. Juontajina toimi kaksi 10-vuotiasta tyttöä. Konsertti oli lasten näköinen. Konsertista tuli runsaasti hyvää palautetta niin perheiltä, vapaaehtoisilta, yhteistyökumppaneilta kuin työntekijöiltäkin. Ensi vuonna uudestaan.

Paikalla oli useita vapaaehtoisia. Erityisesti satojen ilmapallojen täyttämässä tarvittiin monta henkilöä. Tavaksi on muotoutunut, että lapset saavat konsertin jälkeen ilmapallot mukaansa. Osallistujia esiintyjät mukaan lukien oli noin 500.

Perheraati

Yksi Perheentalo -yhteistyön perusta on lapsiperheiden osallisuus ja haluamme, että kävijät ovat mukana suunnittelemassa, arvioimassa ja halutessaan myös toteuttamassa toimintaa. Perheraadissa kerätään palautetta ja kehittämisideoita pääasiassa toiminnallisista menetelmistä. Toimintapisteissä on huomioitu erityisesti lasten osallisuus sekä maahanmuuttajien ja erityisryhmien mahdollisuus osallistumiseen. Perheraati on myös osa toiminnan arviointia ja kehittämistä. Tarkoituksena on luoda perheraadista säännöllisesti toimiva osa Perheentalo -yhteistyön toimintaan.

Ensimmäinen perheraati järjestettiin Perhekeskus Onni ja Ilonassa 22.5.2018. Paikalla oli kolme perhettä, kolme naista, yksi mies ja viisi lasta. Yksi osallistuneista perheistä oli erityislapsiperhe. Perheraati päätettiin yhteiseen ruokailuun. Tarjolla oli keittoruokaa, leipää, juomat ja tuorepala. Ruokaa arvostettiin ja samalla se antoi tilaa yhteiselle leppoisalle keskustelulle porukalle. Voit lukea lisää toimintakerptomuksen lopussa olevasta liitteestä (liite 1), jossa on esitelty perheraadissa käytettyjä osallisuuden menetelmiä.

Perheraadin tuloksia:

Perheraadissa suunniteltiin ja arvioitiin Perhekeskus Onni ja Ilonan avointa toimintaa. Tärkeäksi lapset kokivat leluilla leikkimisen ja aamupalan. Myös työntekijöiden havainnot ovat saman suuntaisia. Useimmille lapsille vapaa leikki vaikuttaisi olevan kaikista mieleisintä. Kaikkia lapsia yhdisti toiveet ulkoilusta ja leluilla leikkimisestä. Muuten lasten toiveet vaihtelivat ja tämä puoltaakin sitä, että jatkosakin ohjelmamme on monipuolista, jotta jokaiselle löytyisi mieluista ohjelmaa.

Ulkoilua voisi lisätä jatkossa joko Pikkulinnuissa tai Perheiden perjantaissa. Aikuiselle toteutettiin perheeraadissa kysely. Vanhemmat kehuivat tiloja, ystävällistä henkilökuntaa ja leluja. Myös toisten perheiden näkeminen oli tärkeää. Useampi vanhempi toivoi pidempää aukioloaikaa, jotta töissä käyvätkin voisivat käydä Onni ja Ilonassa. Toimintaa toivottiin lisää myös isille sekä erityislapsiryhmille. Myös luentoja (Aamupala ja asiaa) toivottiin ilta-aikaan.

6 VAPAAEHTOIS- JA KANSALAISTOIMINNAN KEHITTÄMINEN

Perheentalo –yhteistyön vapaaehtois- ja kansalaistoiminnan kehittäminen ja koordinointi on tärkein järjestöjen toimintaedellytysten turvaamisen elementti. Vuosien aikana on muotoutunut hyväksi koettu rakenne ja rytmi virkistys- ja koulutustapahtumista, jotka on tarkoitettu kaikille Perheentalo – yhteistyön vapaaehtoisille, hallitusten jäsenille ja työntekijöille. Vuonna 2018 toimintaan tuli mukaan 27 uutta vapaaehtoista. Vuoden lopussa toiminnassa oli mukana 128 vapaaehtoista ja lisäksi mukana on ollut noin 40 opiskelijaa. Perheentalo yhteistyössä mukana olevien yhdistysten vapaaehtoisista osa on hallitusten jäseniä, mutta suurin osa heistä on myös aktiivisia vapaaehtoisia.

UUSIEN VAPAAEHTOISTEN REKRYTOIMINEN

Uusille vapaaehtoisille järjestetään neljä kertaa vuodessa perehdytysiltoja. Iltoja markkinoidaan sosiaalisessa mediassa, Perheentalon nettisivuilla, Onni ja Ilonassa sekä ilmoitustauluilla. Koordinaattori vastaa vapaaehtoisten rekrytoinnista ja perehdyttämisestä. Perehdytysiltojen lisäksi järjestetään syventäviä koulutuksia kuten tukihenkilö- ja doulakoulutuksia.

Vapaaehtoistoiminnan luonteelle on ominaista, että vapaaehtoisissa on vaihtuvuutta. Osa vapaaehtoisista tekee vapaaehtoistoimintaa vuosikausia ja antavat sille paljon aikaansa ja osa on mukana toiminnassa vaikkapa vuoden ja tulevat esimerkiksi tapahtumiin. Onkin tärkeää, että mukana saa olla oman elämäntilanteen ja voimavarojen mukaan.

VAPAAEHTOISTOIMINNAN VIRKISTYS- JA KOULUTUSILLAT

Vapaaehtoisille tarjotaan säännöllisin väliajoin virkistys- ja koulutusilloja. Iltojen sisällöissä otetaan huomioon koulutustarpeet ja vapaaehtoisten toiveet. Virkistysilloissa tärkeässä roolissa on myös vertaisuus ja toisten vapaaehtoisten kohtaaminen. Koordinaattori vastaa virkistys- ja koulutusilloista sekä yhteydenpidosta vapaaehtoiisiin.

Vapaaehtoisten liikuntailta 21.2. uimahallilla. Ohjattu kemppejumppa, jonka jälkeen syötiin hedelmäistä välipalaa ja jutusteltiin yhdessä. Tämän jälkeen vapaaehtoiset lähtivät vielä saunomaan ja uimaan. Paikalla kymmenen vapaaehtoista. Illasta tuli hyvää palautetta. Keppijumppa sai hyvää palautetta ja erityisesti pidettiin siitä, että juteltiin yhdessä ja tutustuttiin toisiimme.

Aivoliiton koulutus 24.-25.2. Perhekeskus Onni ja Ilonassa lauantaina ja sunnuntaina aiheista Yhteisöllinen toiminta puheterapiassa sekä Lapsen vuorovaikutuksen tukeminen arjessa. Kouluttajana toimi Hannele Merikoski Aivoliitosta. Koulutuksiin osallistui yhteensä 39 henkilöä. Koulutuksessa paneuduttiin mm. kuvakommunikaatioon. Koulutuksesta tuli paljon hyvää palautetta. Päiviin osallistui vapaaehtoisia, perheitä ja ammattilaisia.

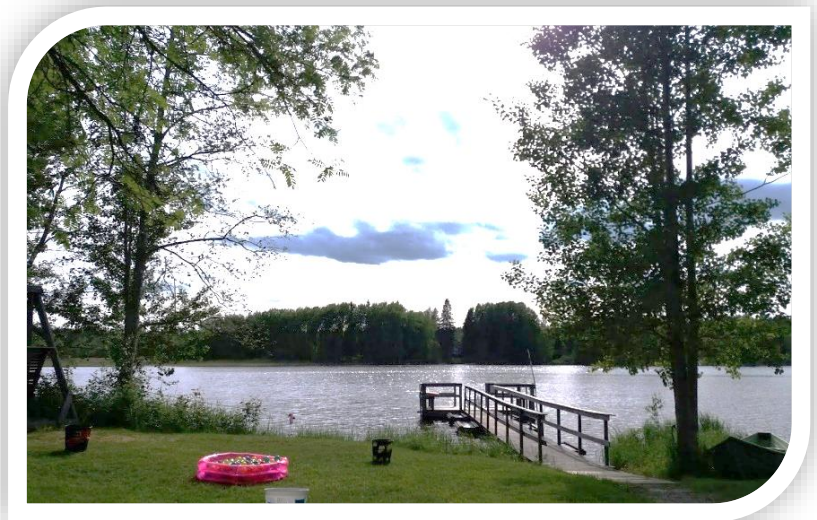
Vapaaehtoisten koulutusilta Pakolaisperheen kohtaaminen 26.3. Valpas -hankkeen Tarja Keltto piti illan koulutuksen. Paikalle saatiin myös sekä farsin että arabiankielen tulkit ja paikalla oli pakolaistaustaisia perheitä vastaamassa paikalla olijoiden kysymyksiin ja kertomassa omia kokemuksia ja ajatuksiinsa. Vapaaehtoiset arvostivat sitä, että saivat tulkin välityksellä keskustella perheiden kanssa. Osallistujia 28, joista miehiä 3.

Loruja ja Riimejä 26.4.

Ilta aloitettiin syömällä ja jutustelemalla yhdessä ja sen jälkeen kokoontuimme yhteen ja pidimme esittelykierroksen. Tämän jälkeen opettelimme yhdessä lasten loruja ja lauluja. Illassa oli mukava ja iloinen tunnelma ja jatkoa toivottiin. Vuonna 2019 jatkoa onkin luvassa. Osallistujia 12.

Saunailta Kotarannassa 14.6.

Perinteeksi on muodostunut alkukesän saunailta. Tänä vuonna saunottiin ja vietettiin iltaa Kotarannassa. Paikalla oli 17 vapaaehtoista, 10 lasta ja neljä työntekijää. Kaksi kertaa vuodessa, alkukesästä ja joulujuhlaan pyrimme saamaan mahdollisimman monta työntekijää paikalle, jotta kaikilla työntekijöillä säilyisi luonteva yhteys vapaaehtoiisiin ja he tulevat tutuiksi uusille vapaaehtoisille. Illan aikana syötiin hyvin, pelattiin piha pelejä, laulettiin Suomen kesässä ja saunottiin. Alkukesä oli vielä aika viileä, mutta muutama talviturkkikin heitettiin.

Vapaaehtoisten liikuntailta 15.8.

Elokuisena alkuiltana menttiin vapaaehtoisten kanssa uimahallin viereiseen puistoon ohjattuun kahvakuulatunnille. Tunti olikin todella tehokas ja ainakin työntekijän jalkoja hapotti kiitettävästi. Tämän jälkeen otettiin uimahallilla virkistävää välipalaa ja suunnattiin uimahallin saunaan ja poreisiin. Ihana kesäinen ilta. Välipalalla ja altailla oli mukavasti aikaa rupatella vapaaehtoisten kanssa. Osallistujia 7.

Syksyinen ilta Sikokalliolla 23.10.

Pimenevä ilta vietettiin Sikokallion laavulla loimulohta ja makkaraa paistaen. Myös Sikokallion sauna lämpesi ja loppuillan vietimme majan puolella lämpimässä. Täysikuu paistoi niin kirkkaasti, että lähtiessämme saimme ihmetelle kuinka kuutamokin luo varjon. Tunnelmallinen ilta. Osallistujia 9.

Lapsen hätäensiapukoulutus 8.11.

Kouluttaja toimi SPR:n ensiapukouluttaja Marketta Lähderinne. Osallistujia 6.

Wanhan ajan joulu 11.12.

Vapaaehtoisia kiitettiin järjestämällä Wanhan ajan joulun Koljonvirran kartanolla. Tupa oli tunnelmallinen ja ruoka runsasta ja hyvää. Kartanon isäntä kertoi tarinoita kartanon historiasta ja lauloimme yhdessä perinteisiä ja vähemmän perinteisiä lauluja. Ilta oli ihana ja tunnelmallinen.

Vapaaehtoistoiminnan prosessi

Perheentalo –yhteistyön vapaaehtoistoimintaan tulevat henkilöt käyvät vapaaehtoistoiminnan perehdytyskoulutuksen (4x45min). Perehdytyskoulutuksen sisältö koostuu Perheentalo –yhteistyön esittelystä, vapaaehtoistoiminnan yleisistä asioista (periaatteet, oikeudet ja velvollisuudet), sekä eri vapaaehtoistehtävien esittelystä. Perehdytysillan jälkeen vapaaehtoiset haastatellaan henkilökohtaisesti ja vapaaehtoistehtävästä riippuen heidät ohjataan joko perehtymään toimintaan tai sitten syventävää koulutukseen (tukihenkilötoiminta, mummola, yökylä, vertaisryhmät, doulatoiminta). Lisäksi on tullut tarvetta POPUP-vapaaehtoisuudelle, jossa vapaaehtoinen voi tulla mukaan kertaluonteisesti ilman sitoutumista ja perehdytyskoulutusta.

Kiinnostaisiko sinua tulla mukaan johonkin näistä toiminnoista?

Iltapölyohjaajaksi

Vertaisryhmäohjaajaksi

Perheleirit

Tapahtumin ja messuille toimijaksi

Perhekahvilaohjaajaksi

Kirpputorivastaavaksi

Nalleneuvola

Aamupalaa ja asiaa

Kansainvälinen kerho

Yökyläohjaajaksi tai kokiksi

Eroneuvotoiminta

Tukihenkilöt

Perheentalo -yhteistyö

Vapaaehtoiset Doulat

Lahjoitusvillasukkien kutojaksi

Some-vapaaehtoiseksi

Tukihenkilöksi lapsiperheeseen

Lastentarvikevuokraus

Perheentalo –yhteistyön yhdistyksissä toimii noin 175 vapaaehtoista ja opiskelijaa

7 VIESTINTÄ JA MARKKINOINTI

Perheentalo –yhteistyön toiminnoista, tapahtumista ja yhteistyöstä on tiedotettu paikallislehdissä (Iisalmen Sanomat, Töllötin), perhe- ja lastenneuvolassa, perheille suoraan, omien ja yhdistysten nettisivujen kautta, yleisillä (kaupat, kirjasto) ilmoitustauluilla, oppilaitosten ilmoitustauluilla ja ev.lut. seurakunnan kautta.

- Viestinnässä ja markkinoissa on hyödynnetty Emma&Elias -avustusohjelmalta saatua tukea ja opastusta. Viestintäsuunnitelma sisäiseen tiedottamiseen on tehty puoleksi vuodeksi kerrallaan. Tämä on selkeyttänyt työtehtäviä ja lisännyt työhyvinvointia.

Lisäksi on ollut Perheentalo –yhteistyöstä kertovia juttuja ja artikkeleita seuraavissa muissa lehdissä: Savon Sanomissa ja Miilussa. Paikallisradio Sandels on haastatellut useita kertoja vuoden aikana.

Yhteensä mediaosumia on ollut vuoden aikana 35.

Perheet hakevat tietoa enemmän ja enemmän sosiaalisen median kautta. Perheentalo on Facebookissa, jossa sillä oli 1019 seuraajaa vuoden lopussa ja Twitterissä 375 ja Instagramissa 336 seuraajaa.

Tiedottamisen saavutettavuuden parantamiseksi on otettu käyttöön Vamlas ry/ Valpas-hankkeen kautta kansainväliset värikoodit viikko-ohjelmissa.

Perhekeskus Onni ja Ilonan viikko-ohjelma vko 10						
	5.3.	6.3.	7.3.	8.3.	9.3.	10.3.
Klo	Maanantai	Tiistai	Keskiviikko	Torstai	Perjantai	Lauantai
9	Avoin leikkitoiminta klo 9:00-14:00 Aamupala klo 9:00-10:00 1 euro/perhe	Avoin leikkitoiminta klo 9:00-14:00	Avoin leikkitoiminta klo 9:00-14:00	Avoin leikkitoiminta klo 9:00-14:00	Avoin leikkitoiminta klo 9:00-14:00	
10	Pikkulinnut perheryhmä klo 9:00-12:00 Kiisselimaalausta 	Kiurut Vauvaryhmä (6-12kk) klo 10:00-12:00 Vuorovaikutus-leikkejä	Lenni Leppiksen Lauluhetki klo 10:00-10:30 Tukiviitottuja lauluja 	Tilhet Vauvaryhmä (0-6kk) klo 10:00-12:00 Vauvahieronta Manta Lohvansuu	Perheiden perjantai Loruttelua 	
10.30			Nalleneuvola klo 10:30-12:00 			Sunnuntai 11.3.
17	Unicef nukentekijät 			Vauvaryhmä Peippojen kokoontuminen klo 17:00-20:00		

www.perheentalo.fi

MANNA-HEIJMÄN LASTENSUOJELUJÄRJESTÖN
Suomen yhdistys

KÄSI-SÄDE
ENSIVASTAUS-
TIHOITUS RY

Pelastakaa Lapset - Rädda Barnen
Save the Children

8 YHTEISTYÖTAHOT JA VERKOSTOT

Koko hanke perustuu kolmen lastensuojelujärjestön paikallisyhdistysten kumppanuuden lisäksi yhteistyöhön ja vankkaan verkostoitumiseen kaikkien lasten ja lapsiperheiden kanssa toimivien tai niiden elinoloja tukevien tahojen kanssa.

liden ry:n kanssa aloitettiin yhteistyö syksyllä 2017. ”Lapsilta Lapsille” – tapahtuma pidettiin lauantaina 19.5.2018. Lapset saivat olla itse suunnittelemaan tapahtumaa.

8.1 Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän Perhevalmennusryhmä

Kuntayhtymän perhevalmennusryhmä on monialainentyöryhmä, johon kuuluu työntekijöitä äitiys- ja lastenneuvolasta, perheneuvolasta, sosiaalitoimesta, päivähoidosta, seurakunnan lapsityöstä, avoimesta päiväkodista sekä kolmannen sektorin edustaja Perheen talo- yhteistyöstä. Perheen talo – yhteistyö vastaa Masukahviloista odottaville perheille Iisalmen seurakunnan lapsityön kanssa.

Ryhmäneuvolat korvaavat aiemmat perhevalmennuskerrat ennen synnytystä lukuun ottamatta synnytysvalmennuskäyntiä Kuopion yliopistollisessa sairaalassa. Syksystä 2011 lähtien perhevalmennukset on pidetty pääsääntöisesti Perhekeskus Onni ja Ilonassa. Perhevalmennuksia pidettiin yhteensä 9 kertaa. Perhevalmennustyöryhmä on kokoontunut vuoden aikana kaksi kertaa.

8.2 Vireää Vapaaehtoistoimintaa -verkosto

Vireää Vapaaehtoistoimintaa kokoaa Iisalmen alueella toimivia tahoja, joilla on vapaaehtoistoimintaa. Verkoston vetäjänä toimii Ilvola-säätiö. Mukana oli vuodenvaihteessa 12 eri tahoa. Vireää Vapaaehtoistoimintaa –verkosto kokoontui vuoden aikana neljä kertaa. Tarkoituksena on saada näkyvyyttä arvokkaille vapaaehtoistoiminnoille, jotka usein ovat näkymättömiä. Lisäksi avattiin vapaaehtoistoiminnalle omat facebook-sivut, jossa vapaaehtoistoimintaa esitellään.

Perheentalo -yhteistyö osallistui yhdessä VIRVA -verkoston kanssa Iisalmen Ihmeiden Iltaan 25.8.2018 Iisalmen Kulttuurikeskuksessa.

8.3 Yhteistyö Vammaisten Lasten tukisäätiön (Vamlas ry)/Valpas-hankkeen ja Jaatinen ry:n kanssa

Järjestöjen perustamat Perheentalot tarjoavat matalan kynnyksen palveluita lapsiperheille. Kaikki lapsiperheet eivät kuitenkaan ole vielä löytäneet paikkaansa niiden toiminnassa. Valpas-hankkeen tavoitteena on saada vammaisten ja erityistä tukea tarvitsevien lasten perheet osaksi Perheentalojen toimintaa – niin suomalaiset kuin maahanmuuttajataustaiset perheet. Nämä perheet jäävät usein Perheentalon kaltaisen ennaltaehkäisevän toiminnan ulkopuolelle, minkä vuoksi korjaavien palvelujen tarve kasvaa.

Valpas-hankkeessa tuetaan yhdessä **Vammaisperheiden monitoimikeskus Jaatinen ry:n** kanssa Perheentalojen kehittämistyötä **Iisalmissa, Joensuussa ja Kuopiossa**. Kuopion osalta toimitaan yhteistyössä myös **Savon vammaisasuntosäätiön Lastu- projektin** kanssa.

Hankkeessa selvitettiin erityislapsiperheiden toiveita ja tarpeita Perheentalon matalan kynnyksen palveluista ja niiden kehittämistä. Esteettömyys – fyysinen, asenteellinen ja kommunikaation esteettömyys ovat keskeisiä kehittämisen alueita. Perheentalojen henkilöstölle, vapaaehtoisille ja verkostoille tarjotaan koulutusta, ohjausta ja neuvontaa erityislapsiperheiden kohtaamiseen, toiminnasta tiedottamiseen, monikulttuurisuuteen ja kulttuurisensitiivisyyteen.

Koulutuksissa ja työpajoissa Perheentalojen henkilökunnalla ja vapaaehtoisilla on tilaisuus tarkastella omia asenteitaan ja työmenetelmiään sekä tiivistää yhteistyötä kaupunkien sisällä erityisesti maahanmuuttajapalveluiden, vammaispalveluiden ja paikallisten vammaisjärjestöjen ja vanhempien omien yhdistysten kanssa. Perheentalon tilojen ja välineistön toimivuuteen ja esteettömyyteen kiinnitetään erityistä huomiota, ja henkilökuntaa ja vapaaehtoisia tuetaan kehittämään uusia toimintatapoja ja -muotoja, jotka mahdollistavat myös erityislapsiperheiden osallisuuden.

- Valpas-hanke käänsi kaikkiin Perheentaloihin perusesitteet arabiaksi, englanniksi, ruotsiksi, swahiliksi, kurdiksi, farsiksi, burmaksi, viroksi
- Pikku-Papun Musapiiri aloitettiin kerran kuukaudessa. Ohjaustukea saatiin myös Savas ry:n työntekijöiltä
- Saavutettavuusopas julkaistiin kesällä 2018
<https://www.vamlas.fi/saavutettavuusopas-perheentaloille/>
- **Erytyslapsiperheiden lauantai 10.11.**
Erytyslapsiperheiden lauantai järjestettiin Perhekeskus Onni ja Ilonassa yhteistyössä Valpas – hankkeen ja Jaatinen ry:n kanssa. Aiheena oli kinestetikka ja Satuhieronta. Kinestetikan kouluttajana oli Raimo Lappalainen ja Satuhieronnassa Sirkku Nevalainen. Päivän jälkeen Jaatinen ry ja Kehitysvammaisten Tukiliitto tarjosivat vanhemmille vertaistapaamisen keilauksen merkeissä. Päivä sai runsaasti hyvää palautetta ja jatkoa toivottiin.
- **Kehitysvammaisten Tukiliiton koulutus perheiden kohtaamisesta 14.11.**
Pyysimme Tukiliittoa tulemaan lisälmeen pitämään koulutusta ammattilaisille aiheesta miten työskennellä perheen kanssa, jossa vanhemmalla on kehitysvamma tai muita haasteita oppimisessa ja ymmärryksessä. Miten huomioit työssäsi lapsen, joka tarvitsee enemmän tukea vuorovaikutuksessa ja kommunikoinnissa ja kuinka ottaa huomioon vammaton sisarus perheessä, jossa erityinen sisko tai veli vie vanhempien kaiken huomion. Koulutus pidettiin Savoniassa ja siihen osallistui 25 henkilöä.
- **Valpas-hankkeen päätösseminaari** pidettiin Helsingissä Lasipalatsissa 29.10.2018. Sinikka, Sirkku ja Mira osallistuivat. Sinikka piti tilaisuudessa esityksen siitä, mitä yhteistyö on konkreettisesti tuonut Perheentalo -yhteistyön arkeen.

8.4 Yhteistyö Marttojen kanssa

Marttaliitto ry, Pohjois-Savon Martat ry, Perheentalo yhteistyö ja Ylä-Savon sote ovat sopineet yhteistyöstä Lapsiperheiden arjen tukeminen – toiminnassa. Pikkulapsiperheiden arkea tuetaan ja hyvinvointia vahvistetaan kotitalousneuvonnan avulla.

Vuoden aikana järjestettiin Marttojen Lapsiperheiden arjen tukeminen -hankkeen kanssa kaksi vauvanruokakurssia perheille. Osallistujia oli 16 eri henkilöä. Toteutukselta vastasivat Martat ja Perheentalo -yhteistyön työntekijät.

8.5 Saturyhmä

Saturyhmä on monitoimijainen ryhmä, jonka idea on tullut perheneuvolasta. Saturyhmä aloitti Anna Aikaa Lapselle –kirjakampanjan vuonna 2012. Ajatuksena on lisätä lorujen ja satujen käyttöä lasten kasvatuksessa. Saturyhmä on koonnut lorupussin, jotka Kankaan Martat ompelivat jokaiselle vuonna 2018 syntyvällä pienokaiselle (200 kpl). Lorupussiin teki jokainen toimijataho oman lorun ja tervehdyksensä uusille vauvaperheille. Lorupusseja jaettiin lastenneuvolan terveydenhoitajien kotikäynneillä.

8.6 Vauvaverkko

Vauvaverkko kokoaa yhteen lisälnessä raskaana olevien ja vauvaikäisten lasten kanssa toimivia työntekijöiden vauvaperheiden ammatillista turvaverkosta. Samalla kaikilla on ollut mahdollisuus esitellä omaa toimintaansa ja kuulla ajankohtaisia asioita muilta. Vauvaverkko on kokoontunut kaksi kertaa vuoden aikana.

8.7 Ylä-Savon mediakasvatustyöryhmä

Ylä-Savon Mediakasvatustyöryhmä perustettiin keväällä 2005. Ryhmä on avoin keskustelu- ja tiedonjakamisen foorumi, johon otetaan mielellään mukaan uusia tahoja. Mediakasvatustyöryhmän tavoitteena on vanhemmuuden tukeminen sekä lasten, nuorten ja vanhempien kriittisen medialukutaidon lisääminen. Ryhmä kokoontui kerran vuoden aikana.

8.8 Mielenterveys- ja päihdetoimijoiden yhteistyöverkosto

Mielenterveys- ja päihdetoimijoiden yhteistyöverkoston tavoitteena on luoda vuorovaikutuksellinen keskustelufoorumi, jossa on tärkeää tiedon jakaminen, tiedon lisääntyminen alueen toimijoista ja palveluista sekä yhdessä näkyminen ja vastavuoroinen ohjaaminen palveluiden piiriin.

Yhteistyöverkosto on kokoontunut kolme kertaa vuoden aikana ja kokoukset on pyritty järjestämään verkostoon kuuluvien toimitiloissa, jolloin on voinut samalla tutustua toisten toimintoihin. Lisäksi järjestettiin yksi laajempi kokoontuminen, johon kutsuttiin myös hallinnosta vastaavia työntekijöitä. Mielenterveysviikolla 47 järjestettiin yhdessä lisälmen Kulttuurikeskuksessa ”Kuntoutujasta vaikuttajaksi”. Lisäksi verkoston jäsenet esittelivät toimintaansa aulassa. Paikalla oli noin 250 henkilöä.

8.9 Savonia -yhteistyö ja muut oppilaitokset

Yhteistyö Savonia-ammattikorkeakoulun kanssa on ollut tiivistä ja suunnitelmallista. Yhteistyöpala-vereja pidetään kaksi kertaa vuodessa, joissa tarkennetaan yhteiset toiminnat ja tavoitteet. Palaverissa on mukana kaikki sosiaalialan ja hoitotyön lapsi- ja perhetyön koulutuksesta vastaavat opettajat. Lisäksi Perheentalo -yhteistyön johtaja on kuulunut Savonia sosiaalialan neuvottelukuntaan työelämän edustaja. Neuvottelukunta kokoontui kerran vuoden aikana.

Perheen talo -yhteistyö on mahdollistanut opiskelijoille työelämään tutustumista lastensuojelujärjestöjen näkökulmasta ja toimintaan on saatu lisäresursseja. Yksi opettaja on nimetty Perheen talo –yhteistyön ohjausryhmään. Opiskelijoita on ollut Perheen talo –yhteistyön toiminnoissa 2018 noin 45 opiskelijaa.

Järjestöjen perhekeskustoiminnan kehittämis- ja koordinaatiohanke 2018–2020

Perheet keskiöön! on STEAn rahoittama, 79 järjestön yhteinen hanke, jonka tavoitteena on kiinnittää järjestöjen tarjoama toiminta, tuki ja palvelut osaksi perhekeskustoimintaa koko valtakunnan alueella. Lastensuojelun Keskusliitto koordinoi hanketta kolmen koordinaattorin voimin. Järjestöjen kiinnittymistä perhekeskustoimintaan tuetaan valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti mm. verkostoimisen, osaamisen vahvistamisen ja arvioinnin kehittämisen keinoin.

Hankkeessa toimii 6 osa-aikaista (50%) järjestöagenttia kuudessa maakunnassa: Lapissa, Pohjois-Karjalassa, Pohjois-Savossa, Päijät-Hämeessä, Pääkaupunkiseudulla, Uudellamaalla sekä Varsinais-Suomessa. Järjestöagentit koordinoivat oman alueensa yhteistyötä. He varmistavat, että järjestöt ovat mukana paikallisissa ja maakunnallisissa perhekeskusrakenteissa, ja että järjestöjen osaaminen ja toiminnan sisällöt tulevat osaksi perhekeskustoimintaa.

Perhekeskustoiminnan kehittämisessä ja muutosprosessissa myös perheet ovat keskeisessä asemassa.

Perheet – lapset, nuoret ja vanhemmat – ovat mukana suunnittelemassa, toteuttamassa, arvioimassa ja kehittämässä järjestöjen perhekeskustoimintaa.

Hankkeen aikana tarkastellaan keinoja koota tietoa yhteen tarkoituksenmukaisesti ja valtakunnallisesti, yhteistyössä Lape-muutosohjelman ja NGO-digi-hankkeen kanssa.

Perheet Keskiöön -hankkeen toiminnot Pohjois-Savossa 2018

- Perheet Keskiöön ensimmäinen verkostopalaveri ja samalla hankkeen aloitus oli 18.1.2018 Helsingissä. Hankkeen toiminnallisena tavoitteena on, että järjestöt toimivat osana alueellisten perhekeskusten rakenteita osallistuen toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen, arviointiin ja kehittämiseen.
- Perheet Keskiöön -hankkeen toinen verkostopalaveri 13.3.2018 Helsingissä. Hankkeen logo on julkaistiin sekä käytiin läpi alueelliset toimintasuunnitelmat.
- Perheet Keskiöön -hankkeen toinen verkostopäivä Helsingissä 25.4.2018. Päivän aikana suunniteltiin syksylle ja seuraaville vuosille koulutuskokonaisuuksia, joita järjestöt voivat tarjota omissa maakunnissaan.
- järjestöagentti osallistui Demokratia ja dialogi -koulutukseen Helsingissä 21.8. ja Perheet Keskiöön koulutusmoduulien suunnittelupäivään 22.8.2018. Koulutuksia tullaan tarjoamaan Pohjois-Savon alueelle keväällä 2019.
- järjestöagentti osallistui kutsuvieraana Lastensuojelun Keskusliiton Puutarhajuhliin 23.8.2018.
- järjestöagentti osallistui Perheet Keskiöön agentti-tapaamiseen ja LSKL:n Valtakunnallisiin Lastensuojelupäiviin Turussa teemalla Tasavertainen Arki 24.-26.9.2018.
- järjestöagentti osallistui M/S SOSTE-risteilylle Horisontissa Hyvinvointi 9.-10.10.2018, Perheet Keskiöön-hanke oli yhden työpajan pitäjä.
- järjestöagentti ja koordinaattori osallistuivat Lastensuojelun Kesäpäiville Porvoossa 5.-6.6.2018, jonka teemana oli Sinä ja minä – Du och jag: Aitoja kohtaamisia digitaalisessa ajassa.
- Perheet Keskiöön -hankkeessa aloitettiin perheiden avointen kohtaamispaikkojen arviointitutkimustyöryhmä Lasse Siuralan johdolla syksyllä 2018. Järjestöagentti ja Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän perhekeskuspäällikkö osallistuvat työryhmään Pohjois-Savon alueelta.

- järjestöagentti on ollut mukana POSOTE LAPE-muutosohjelman Yhdessä -hankkeen perhekeskus- ja johtamisen päätyöryhmissä keväällä 2018 ja osallistunut hankkeen tilaisuuksiin seuraavasti:
  - perhekeskuspäätyöryhmän kokoontumiset olivat 14.2, 14.3. ja 16.4.2018 Kuopiossa
  - johtamisen päätyöryhmän kokoontumiset Kuopiossa 12.2., 20.3. ja 19.4.2018
  - yhteinen päätyöryhmien kokoontuminen oli 14.5.2018 Kuopiossa.
  - päätyöryhmien tavoitteen oli luoda yhteensovittava johtamismalli, joka vastaa kysymyksiin: millaista johtamisen tulisi olla perhekeskusverkostossa eri tasoilla ja mitä se edellyttää?
  - lisäksi järjestöagentti on osallistunut Monikulttuurinen Perhekeskus -seminaariin Kuopiossa 1.3.2018.
  - omat nettisivut on avattu YHDESSÄ -hankkeelle www.lapepohjoissavo.fi, joilla on päivitettyä tietoa toiminnasta
  - Mikä Ihmeen Perhekeskus -tilaisuus ammattilaisille 18.9.2018 lisälnessa
    - yhdessä tekeminen on enemmän kuin yhteistyötä
    - Perheentalo- yhteistyön ja Perheet Keskiöön -hankkeen puheenvuorot yleisöpäivässä, paikalla oli 90 osallistujaa.
  - Pohjois-Savon LAPEn YHDESSÄ -hanke toimi vuoden 2018 vuoden loppuun saakka ja sen loppuseminaari järjestettiin 4.12.2018 Kuopiossa.

Valtakunnalliset LAPE-tilaisuudet

- järjestöagentti on osallistunut valtakunnallisiin LAPE-työryhmiin seuraavasti:
- LAPE-muutosohjelman 3.konferenssi -Osaamisen uudistaminen 12.3.2018 Helsingissä
- LAPE Perhekeskus työpaja 8.3.2018 Helsingissä
- LAPE Perhekeskuksen kohtaamispaikka työpaja 26.1. ja 9.3.2018 THL:lla
- LAPE-konferenssi Helsingissä 23.-24.4.2018
- LAPE Perhekeskuksen Kohtaamispaikka työpaja 24.8.2018 THL:lla

Perhekeskusten avoimet kohtaamispaikat

- Kohtaamispaikkaverkoston kartoittaminen ja kokoaminen Pohjois-Savon alueella ja Perheentalo-tyyppisen toiminnan aloittaminen Siilinjärvellä ja Varkaudessa. Lisäksi järjestöagentti on ollut mukana aloittamassa Perheentalotyyppistä toimintaa myös Kiuruvedellä ja Sonkajärvellä.
- Kohtaamispaikat YHDESSÄ! ohjelmassa:

Järjestöagentti on tehnyt tiivistä yhteistyötä Pohjois-Savon lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma YHDESSÄ! osatoteuttajien

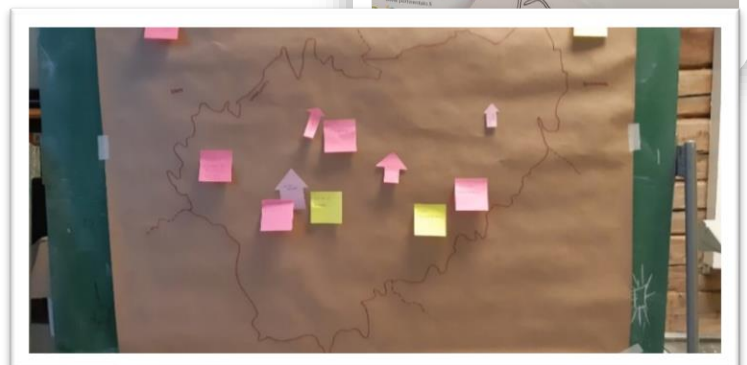
A) MLL:n Järvi-Suomen piiri ry:n perhekeskuskoordinaattori Henna Julkusen ja

B) Pelastakaa Lapset ry:n Lapsen etu ja Perheentalomallin koordinaattorin Minna Laitisen kanssa.

A) Kuinka palveluiden kehittämisessä voidaan kuulla lapsia? Osallisuuden toteutuminen käytännössä

YHDESSÄ -hanke toteutti syksyn 2018 aikana yhdessä Perheet keskiöön -hankkeen ja Lastenkulttuurikeskus Lastun kanssa kolme Perhekeskus tutuksi perheille -iltaa (Sonkajärvi, Lapinlahti ja Keitele). Illoissa haluttiin kuulla lasten näkemyksiä hyvän arjen edellytyksistä, sekä mitkä ovat lapsille tärkeitä paikkoja oman kunnan alueella ja millaisin keinoin he kehittävivät olemassa olevia palveluita. Illoissa osallistujat askartelivat itselleen tutki-

muskaverin kierrätysmateriaaleista. Tutkimuskaverin kanssa voidaan käydä keskustelua esimerkiksi lapselle tärkeiden paikkojen nimeämisessä.

Halutessaan jokainen kunta voi hyödyntää Perhekeskus tutuksi perheille -illan konseptia esimerkiksi perheille suunnatuissa tapahtumissa tai muissa yhteyksissä, joissa lasten ja perheiden ääntä halutaan kuulla. Kerättyä tietoa voidaan hyödyntää esimerkiksi lapsivaikutusten arvioinnin toteuttamisessa.

- Tutustu tarkemmin mallinnukseen [tästä](#).

B) **Pohjois-Savossa toimii kaksi Perheentaloa, Kuopiossa ja Iisalmessa.** Tavoitteena oli osana maakunnan YHDESSÄ! -ohjelmaa laajentaa Perheentalojen verkostoa myös Siilinjärvelle ja Varkauteen. Kattavan Perheentaloverkoston avulla voimme tukea ja vahvistaa lapsiperheiden hyvinvointia koko maakunnan alueella. STEA:n joulukuussa julkaistu avustusehdotus oli myönteinen 😊.

- toimintakriteerit ja periaatteet ovat yhteneväiset kaikissa Perheentaloissa kuin tulevaisuudessa valtakunnallisissa perhekeskusten kohtaamispaikoissa: **nähdään lapsi ja perhe keskiössä, saavutettavuus ja esteettömyys, sosiaalisuus, asiantuntijuus ja osallisuus.** Järjestöagentti on pystynyt hyödyntämään Perheentaloissa tehtyä kehittämistyötä kohtaamispaikkaverkoston kehittämisessä.
- saavutettavuusoppaan valmistuminen kesällä 2018 on ollut suureksi avuksi kohtaamispaikkojen kriteeristön sisäistämisessä
- Kuinka kehittää kaikille lapsille ja perheille saavutettavaa ja esteetöntä kohtaamispaikkaa? Mitä seikkoja tulisi muistaa? Valpas-hanke on yhteistyössä Savaksen Lastu-hankkeen kanssa koonnut saavutettavuusoppaan avuksi Perheentalojen kehittämiseen. Oppaan tarkoituksena on auttaa Perheentaloja kehittämään tilojaan ja toimintaansa kaikille perheille soveltuviksi, ja sitä voi käyttää tarkistuslistan tapaan. Opas-ta voivat hyödyntää kaikki avointa kohtaamispaikkaa kehittävät ja käynnistävät toimijat.

[Saavutettavuusopas](#)

Järjestöjen välinen yhteistyö

- Yhteisen toimintasuunnitelman tekeminen SAKKE-hankkeen (SAKKE Pohjois-Savon järjestöyhteistyön kehittämishanke STEA 2017 – 2019, 2.0 -järjestö), kohti näkyvää ja vahvaa järjestöyhteistyötä, hallinnoijana Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistys) kanssa on auttanut tässä työssä.
  - Järjestöstrategian (SAKKE-hanke vastaa strategian työstämisestä – pitäisi olla valmis helmikuun loppuun 2019 mennessä) tekeminen on ollut kankeaa puurtamista, jossa järjestöagentti on ollut mukana lapsi- ja perhejärjestöjen edustajana
    - järjestöagentti on ollut muodostamassa maakunnallista lapsi- ja perhejärjestöjen lapsiasiatyöryhmää, joka on toiminut jo lapsi- ja perhejärjestöjen toiminnanjohtajien verkostona. Se kokoontui viisi kertaa vuoden aikana. Tarkoituksena on laajentaa ryhmää avoimeksi ryhmäksi, johon voi tulla mukaan ilman virallista nimeämistä. Haaste ja huoli järjestöstrategian tekemisessä on ollut lapsinäkökulman hukkuminen lukuisten eri järjestöjen joukkoon.
    - järjestöagentti oli mukana lisälmen kaupungin järjestämässä järjestöfoorumissa 27.3.2018 lisälmen nuorisotalolla, kaupungin ilmaiset kokoustilat -esite jaettiin foorumissa ja lisäksi luvattiin koota samaan esitteeseen muutkin tilat, joita voi käyttää. Sähköinen esite tulee myöhemmin.
    - lisälmen kaupungin järjestämään järjestöfoorumiin 11.10.2018 osallistui koordinaattori
    - Pohjois-Savon järjestöfoorumi Jerry on perustettu. Se on järjestöjen maakunnallisen vaikuttamisen ja yhteistyön foorumi ja sen ensimmäinen kokoontuminen oli 24.4.2018 Kuopiossa. Materiaalit ja muistiot on julkaistu osoitteessa: www.pssotu.fi/rakenne. Järjestöagentti on mukana Jerryssä.
    - lisäksi järjestöagentti on ollut mukana maakunnallisissa HYTE-seminaareissa
    - Pohjois-Savon hyvinvointikertomuksen analyysin mukaan maakunnassa pitää keskittyä erityisesti
      - hyvään mielenterveyteen ja päihteiden käytön vähentämiseen
      - riittävään toiminta- ja työkykyyn
      - yksinäisyyden vähentämiseen ja osallisuuden lisäämiseen
      - ympäristön terveyteen ja arjen turvallisuuteen
- Kutakin painopistealuetta tavoitteineen tarkastellaan neljällä eri tasolla
1. Kunnat (kuntiin jäävät toiminnot ”muu kuin SOTE)
  2. maakunta järjestäjänä
  3. maakunta tuottajana (erikoissairaanhoido, sosiaalitoimi, neuvolat, kouluterveydenhuolto ym)
  4. suoran valinnan palvelut (SOTE-keskukset ja niihin liittyvät palvelut)

Kullekin toimijalle lista tutkitusti vaikuttavista menetelmistä

katso Pohjois-Savon HYTE-esite

https://www.psshp.fi/documents/7796350/7878961/HYTE_esite_20.11.2018_web_sivut.pdf/3fb71e9a-df1b-4c3e-a49d-5bf796b6acfe

Järjestöjä tarvitaan jokaisella tasolla tavoitteiden saavuttamiseen!

- järjestöagentti osallistui 24.5.2018 SAKKE- ja VEKE -hankkeiden ja Ylä-Savon Veturin järjestämään kumppanuuspöytä -iltapäivään etäpöydässä (pääpöytä oli Kuopiossa) lisämessä – samaan aikaan myös Varkaudessa. Kumppanuuspöydän teemat rakentuivat järjestöjen ja yhdistyksen toiminnasta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä, järjestöjen ja yhdistysten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista tulevassa maakunnassa sekä hankinta- ja sopimuskäytännöistä järjestöjen ja maakunnan välillä. Lisämessä kumppanuuspöydän teemana oli osallisuus, jota kirjaimellisesti pelattiin Osallisuuspelin avulla. Lisämessä paikalla oli kymmenen järjestö/toimihenkilöä. Tilaisuuden materiaaleihin pääset tutustumaan: www.pssotu.fi/rakenne.
- järjestöagentti oli vetämässä lapsi- perhejärjestöjen kumppanuuspöytää Vesileppiksessä Leppävirralla 1.11.2018. Työpajaan osallistuneet päättivät perustaa lapsiasiatyöryhmän Pohjois-Savon alueelle varmistamaan lapsinäkökulman toteutumista maakunnan päätöksenteossa.

10 ARVIOINTI

Toimintamallin juurruttaminen ja levittäminen on pitkäjänteinen koko ajan kehittyvä prosessi. Toimintamallin kuvaamista on auttanut paljon Emma & Elias -avustusohjelmasta saatu tutkimuksellinen tuki. Tutkija Petri Pajun tekemät Perheentalon periaatteet perheille suunnatusta kyselystä Ihanaa aikaa poissa kotoota -raportti on ollut toimintamallin kuvaamisen perusta.

Itsearviointi

Perheen talo –yhteistyön tavoitteena on ollut tarjota ja kehittää kynnyksettömiä avopalveluja, joilla on tarkoitus ehkäistä ongelmien kehittymistä. Toiminta lähtee mahdollisimman varhaisen tuen ajatukselta, että perheet saisivat perheille tarkoitettuja avopalveluja juuri oikeaan aikaan. Keskeisenä toiminnassa on yhteistyöhankkeen toimijoiden Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry:n, Iisalmen Pelastakaa Lapset ry:n ja Ylä-Savon Ensi- ja Turvakotiyhdistys ry:n ja julkisen sektorin palvelujärjestelmän mahdollisimman hyvä ja nopea tiedonkulku sekä toimintojen kehittäminen. Perheen talo – yhteistyön toiminta perustuu laaja-alaiseen verkostomaiseen yhteistyöhön ja kumppanuuteen.

Yhdyspinta Perheen talo –yhteistyön ja SOTE kuntayhtymän välillä on selkeä ja suunnitelmallinen. Perheen talo –yhteistyö edustaa kolmatta sektoria ja kansalaistoimintaan pohjautuvaa ammatillisesti ohjattua vapaaehtoistoimintaa, joka täydentää palvelujen tarjontaa lapsiperheille. Kuntayhtymän palvelut keskittyvät entistä enemmän ns. ydintehtäviin eli lakisääteisten palvelujen järjestämiseen. Kuntayhtymän kanssa pyritään tietoisesti rakentamaan strategista kumppanuutta, jotta perheet saisivat tuen ja avun mahdollisimman varhain. Strategisen kumppanuuden elementit on saavutettu monissa yhteistyöverkostoissa. Kumppanuus rakentuu luottamuksesta, tietotaidosta ja siitä, että kaikki hyötyy yhdessä tekemisestä (win/win).

Perheen talo –yhteistyö on koko toimintansa ajan ollut nimenomaan järjestölähtöistä auttamistyötä. Auttamistyön pohjana on ollut paikallisten täysin vapaaehtoisten lastensuojelujärjestöjen aktiivien halu auttaa ja tehdä yhteistyötä. Suurin osa toiminnasta perustuu vapaaehtoistyöhön, joten vapaaehtoisten rekrytointiin ja koulutukseen on kiinnitetty enemmän huomiota viime vuosina. Vapaaehtoistyön koordinointi on ollut yksi toiminnan perusrakenteista. Toiminnan järjestäminen näin laaja-alaisesti tällä hetkellä ilman ammatillista ohjausta on mahdotonta.

Kolmannen sektorin vapaaehtoistyö on valtava voimavara ja se vaatii toimiakseen hyvin organisoidun johtamisen mallin. Tarvitaan enemmän yhteistyötä eri yhdistysten ja julkisen sektorin kanssa sekä tukirakenteita, jotka mahdollistavat vapaaehtoistyön organisoitumisen entistä paremmin. Menestyksen takana ovat sitoutuneet vapaaehtoiset, jotka tekevät arvokasta toimintaa lasten ja lapsiperheiden hyväksi.

Perheen talo –yhteistyön asiakkaita ja toimijoita ovat lapset, perheet, vapaaehtoiset. Perheet tulevat mukaan Perheen talo –yhteistyön toimintaan omasta halustaan ja päätöksestään ilman lähetteitä. Oleellista on ollut riittävän laaja toiminnasta tiedottaminen. Neuvola on ollut aktiivisin yhteistyötaho erityisesti ensimmäisen lapsen synnyttyä perheeseen. Perheet saavat tietoa ja ohjausta kolmannen sektorin palveluista neuvolan, päivähoidon, sosiaalitoimen ym. henkilöstöltä, mutta yhteydenotto on asiakkaan vastuulla.

Perheen talo –yhteistyön toiminnat on haluttu rakentaa ja säilyttää kynnyksettöminä palveluina, minkä piiriin on perheiden helppo tulla ja ottaa apua vastaan. Virallisia asiakassuunnitelmia tavoitteineen ei tehdä. Sen sijaan jokainen perhe pyritään alusta alkaen kohtaamaan yksilönä, jossa jokaisella on oma erityinen elämäntilanteensa ja tuen tarpeensa. Näiden perusteella pyritään perheelle tarjoamaan juuri heidän kaipaamaansa apua ja tukea. Lastensuojelulaissa painotetaan ehkäisevää lastensuojelua, monitoimijuutta sekä verkostoitumista ja yhteistyötä eri tahojen kanssa.

Oikea-aikainen apu ja tuki säästää lapsia ja heidän perheitään inhimilliseltä kärsimykseltä ja voi ehkäistä ongelmien syvenemisen. Oikea-aikaisuus ei kuitenkaan yksin riitä vaan on tehtävä myös oikeita asioita. Ehkäisevien palvelujen ja toimintojen tarjonnan tulee olla kattavaa. Ehkäisevä monitoimijainen työ on paitsi inhimillistä myös taloudellisesti järkevää. Monitoimijuudella tarkoitetaan laaja-alaista asiantuntijuutta (kokemusasiantuntijat mukaan lukien), jossa tieto, valta ja asiantuntijuus on jaettua.

Perheentalon periaatteet ovat olleet valtakunnallisen Lape-muutosohjelman perhekeskusten kohtaamispaikkatyöryhmän yhtenä toimintamallina. Perheentalo-yhteistyö on vakiinnuttanut toimintaansa varhaisen tuen kumppanuusmallina Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän alueella. Alueen perhevalmennustoiminta järjestetään MLL:n lisälmen yhdistys ry:n Perhekeskus Onni ja Ilonan tiloissa, joka mahdollistaa toiminnan tiivistämisen entisestään jo odottavien perheiden piirissä. Lisäksi on kiinnitetty huomiota vapaaehtoisten jaksamiseen, organisointiin sekä uusien vapaaehtoisten rekrytointiin erilaisissa tapahtumissa. Järjestöjen ja vapaaehtoisten voimavarat on otettu yhteiseen käyttöön. Toiminnan näkyvyys on kasvanut, yhteistyöverkostot toimivat. Mielenterveys- ja päihdeongelmien lisääntyessä varhainen puuttuminen uudentyypisillä työmenetelmillä on auttanut ja auttaa lapsiperheitä arjessa. Varhaisella tuella voidaan vaikuttaa perheiden sosiaalisten suhteiden ja turvaverkkojen luomiseen.

Kumppanuusmalli on levinnyt valtakunnallisesti. Perheentalo -toiminta aloitetaan Kuopion ja Joensuun lisäksi Siilinjärvellä ja Varkaudessa. Perheentalo –yhteistyön yksi menestystekijä on ollutkin juuri yhteisö/vertaiskehittäminen eri toimijoiden kanssa.

Työntekijät ovat arvioineet toimintaa säännöllisesti kerran kuukaudessa kokoontuvissa työyhteisöpala-vereissa sekä ohjausryhmässä käydään joka kerta arviointikeskustelu toteutuneista toiminnoista. Ohjausryhmä on kokoontunut noin joka kuudes viikko.

Ulkoinen arviointi

Emma & Elias -avustusohjelman perheille suunnattujen kyselyiden (Petri Paju 2015) ja Valpas -hanke 2018 tuloksista ja suorasta palautteesta perheiltä voidaan todeta, että toimintojen vaikutukset perheisiin on ollut hyvin myönteistä. Yksinäisyys vähentynyt, perheet ovat saaneet uusia ystäviä, nukutaan paremmin, lapset ovat iloisia, parisuhde voi paremmin. Sosiaaliset verkostot ovat lisääntyneet. Koh- taamisten merkitys on vahvistunut – lisäävät osallisuuden/yhteisöllisyyden kokemuksia ja lapsi tulee näkyväksi ja kuulluksi. Palvelut on helpompi saavuttaa.

Mikä tekee Perheentalosta Perheentalon eli Perheentalon periaatteet:

Onko Iisalmen Perheentalo-yhteistyö hyvä käytäntö?

” Perheentalo on onnistunut monessa niin asiassa niin hyvin, että se kelpaa malliksi. Onnistumiset on kuvattu edellä ensin palautteena ja sen jälkeen omana tulkintanani siitä, mihin hyvä palaute perustuu. Paikallisten yhdistysten hyvä yhteistyö, vapaaehtoiset, hyvät tai ainakin kohtuulliset tilat, pitkäjänteinen rahoitus, kaikki nämä ovat edesauttaneet Perheentaloa tulemaan hyväksi käytännöksi ja esimerkiksi. (Petri Paju, 2016)

Emma&Elias –avustusohjelman tutkija Petri Paju on julkaissut raportin 13.9.2016: Järjestöt, perheet ja vapaaehtoistoiminta – miltä järjestöt näyttävät perheiden näkökulmasta?

<http://www.emmaelias.fi/ajankohtaista/jaerjestoet-perheet-ja-vapaaehtoistoiminta-miltae-jaerjestoet-naeyttaevaet>.

Raportin mukaan Perheentalo -yhteistyö on ”hybridi”, joka onnistuu mobilisoimaan julkisen sektorin toimijoiden, yksityisten yritysten kansalaisten voimavaroja yhteisiin tavoitteisiin. On kysymys paikallisista toimijoista, jotka tuntevat olosuhteet ja ihmiset. He saavat asioita tapahtumaan yhdistelemällä erilaisia resursseja toisiinsa. Nimi hybridi tulee siitä, että itse yhdistysmuotoa tärkeämpää on saada liikkeelle erilaisia voimia. (Paju Petri, 2016)

Raportin jatkoksi hän julkaisi Lapsen Oikeuksien päivänä 20.11.2017 Hämeenlinnassa kirjan **Syliä Tähteeksi, Järjestöjen elämää ja elämää järjestöissä.**

- Kirjassa tarkastelleen kysymystä siitä, mitkä ovat järjestöjen vahvuudet ja mitkä ovat niiden heikkoudet, mitä odotuksia järjestöihin asetetaan ja voivatko järjestöt niihin vastata. Tässä kirjassa on mukana moni Perheentalo-yhteistyön vapaaehtoinen.
- kirja on luettavissa verkossa: <https://www.emmaelias.fi/hillockellari/syλια-tahteeksi-jarjestojen-elamaa-ja-elamaa-jarjestoissa/>

Valpas -hanke toteutti kaikissa Perheentaloissa 2018 vuoden alussa perheille suunnatun kyselyn avoimista kohtaamispaikoista, jonka tulokset saatiin käyttöön.

Terveyden ja Hyvinvoinnin Laitos julkaisi joulukuussa 2018: Uudistuva erityistason palvelukokonaisuus : Yhteisen työskentelyn suuntaviivoja Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmasta (LAPE). Julkaisussa on artikkeli Perheentalo -yhteistyön ja Valpas-hankkeen kirjoittama artikkeli aiheesta, Siellä missä muutkin! Vammaiset lapset ja heidän perheensä mukaan kaikkien perheiden kohtaamispaikkoihin. Artikkelin on luettavissa verkossa:

http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137341/TY%C3%962018_41_Uudistuvan%20erityistason%20palvelukokonaisuus_web.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Opiskelijoiden tekemä opinnäytetyö mediakasvatuksesta valmistui joulukuussa 2017. Vanhempien mediakasvatusta tukemassa: Mediakasvatustuokiot alle kouluikäisten lasten vanhemmille, Sonninen Henna ja Säkkinen Anna: <https://www.theseus.fi/handle/10024/137066>

Sosionomi -opiskelija Johanna Kauppisen opinnäytetyö valmistui vuoden alussa. Aiheena oli perhelii-kunta, Perheliikuntamallin kehittäminen Iisalmen Perheentalo-yhteistyölle. Opinnäytetyö on luettavissa tästä linkistä: <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/143256>

Liite 1

Perheraadissa käytettyjä lapsille suunnattuja osallisuuden menetelmiä:

1. Nallekortit

Alussa sekä aikuisilta että lapsilta kysyttiin Nallekortteja apuna käyttäen miltä tuntuu kun tulette sisälle tilaan. Nallekortit toimivat hyvin niin lapsilla kuin aikuisillakin. Suurimmasta osasta saapuminen tuntui innostavalta, odottavalta tai mukavalta. Yksi äiti, joka ei ole ollut mukana avoimessa toiminnassa kertoi, että tuleminen jännittää. Ja yksi lapsi kuvasi nallen ”suunnittelevan ilkeyksiä”.

2. Helmiäänestys

Seuraavassa pisteessä lapset saivat äänestää helmillä mieluista tekemistä. Purkeissa oli kuvilla merkitty eri toimintoja. Pisteessä lapsia ohjeistettiin laittamaan helmi sellaisen kuvan kohdalle, mitä heistä on mukava tehdä Perhekeskus Onni ja Ilonassa. Jokainen lapsi sai valita kuinka moneen purkkiin halusi helmen laittaa.

Vaihtoehtoina oli:

Perhetanssi 2 helmeä

Laulaminen 1 helmi

Aamupala 4 helmeä

Lelut 4 helmeä

Leipominen 2 helmeä

Leikkiminen 3 helmeä

Askartelu 2 helmeä

Leikkikaverit 2 helmeä

Aamupala ja lelut olivat kaikkien mielestä mukavaa Onni ja Ilonassa, muut toiminnot jakoivat jonkin verran mielipiteitä.

3. Keskustelumatto

Työntekijä asettui vuorotellen yhden lapsen kanssa Keskustelumattole käymään tarkemmin läpi mitkä asiat lapsen mielestä ovat mukavia Onni ja Ilonassa ja mistä hän taas ei pidä. Keskustelumatto onnistui hyvin kaikkien lasten kanssa. Nuorimmainen oli kaksi vuotta, mutta hänkin hoksasi heti mitä peukku tarkoittaa ylöspäin ja mitä alaspäin. Kaikki lapset jakoivat keskittyä hyvin. Lapset kokivat tärkeäksi, että heidän mielipidettään halutaan kuulla kaikessa rauhassa. Kaikkia lapsia yhdisti toiveet ulkoilusta ja leluilla leikkimisestä. Muuten lasten toiveet vaihtelivat. Tämä vahvistaa sitä, että jatkossakin ohjelma on monipuolista, jotta jokaiselle löytyisi mieluista ohjelmaa. Ulkoilua voisi lisätä jatkossa joko Pikkulinuissa tai Perheiden perjantaissa.

4. Piirtäminen

Piirtämispisteessä pyydettiin lapsia muistelemaan, milloin Onni ja Ilonassa on ollut oikein hauskaa. Mitä silloin tapahtui? Piirtäisitkö siitä kuvan? Piirroksissa taiteiltiin autoja ja automattoa sekä pehmpopali-koista rakennettua linnaa. Myös puumajaa toivottiin.

5. Kiitos ja keittoruoka 🍷

Perheraati päätettiin yhteiseen ruokailuun. Tarjoilla oli keittoruokaa, leipää, juomat ja tuorepala. Ruokaa arvostettiin ja samalla se antoi tilaa yhteiselle leppoisalle keskustelulle porukalla.

6. Jatkoa ajatellen

Perheraadissa voi olla korkeintaan viisi perhettä kerrallaan, jotta tilanteesta ei tule liian kiireinen ja jokaiselle lapselle jää aikaa osallistua kaikessa rauhassa. Perheraadin toteuttamiseen tarvitaan ainakin kolme ohjaajaa. Sopisi hyvin Savonia AMK:n opiskelijoille projektiopinnoiksi.

Piirtämisessä oli tarkoitus olla myös sadutus osio, joka jäi tällä kertaa toteuttamatta. Ensi kerralla olisi mielenkiintoista nähdä kuinka se toimisi. Poliisi- ja paloauton kuva ei ollut riittävä kuvaamaan tutustumista. Kuvista täytyy tehdä uudet versiot. Yksi lapsista yhdisti kuvan siihen, että poliisia tai paloautoa olisi tarvittu paikalle hätätilanteessa. Ruoka oli perheille mieluinen ja samalla hyvä tapa kiittää perheitä osallistumisesta.

PERHEEN TALO -YHTEISTYÖ

*Iisalmen Pelastakaa Lapset ry
Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry
Ylä-Savon Ensi-ja turvakotiyhdistys ry*

**Pohjolankatu 6, L6
74100 IISALMI
040 7 431 773**

www.perheentalo.fi